

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

1127886

**MOŽNOSTI CEZHRANIČNEJ SPOLUPRÁCE VO
VYBRANOM REGIÓNE**

2010

Monika Fízel'ová

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V
NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

**MOŽNOSTI CEZHRANIČNEJ SPOLUPRÁCE VO
VYBRANOM REGIÓNE**

Bakalárska práca

Študijný program:	Manažment rozvoja vidieckej krajiny a vidieckeho rozvoja
Študijný odbor:	3.3.5 Verejná správa a regionálny rozvoj
Školiace pracovisko:	Katedra regionálneho rozvoja
Školiteľ:	Ing. Eva Balážová, PhD

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Monika Fízeľová vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Možnosti cezhraničnej spolupráce vo vybranom regióne“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 15. marca 2010

Monika Fízeľová

Pod'akovanie

Touto cestou vyslovujem pod'akovanie pani Ing. Balážovej, PhD za pomoc, cenné rady, pripomienky a odborné vedenie pri vypracovaní mojej bakalárskej práce.

Abstrakt

Regióny cezhraničnej spolupráce sú objektom Kohéznej politiky Európskej únie a regionálnej politiky Slovenska v súčasnosti. Cieľom politiky EÚ je posilnenie a rozvinutie spolupráce členských krajín. Ľudia žijúci na opačných stranách hraníc majú rovnaké potreby - žiť v mieri, pracovať, bývať, vytvárať hodnoty, ktoré zostanú pre nasledujúce generácie a tie si ich budú uctievať a zachovávať. Jednotlivé národy zostanú verní svojim tradíciám a zvyklostiam. Práca predstavuje schválené projekty euroregiónu Neogradiensis za roky 2002 - až po rok 2009. Ide o združenie právnických osôb, ktoré vzniklo na základe dobrovoľnosti v septembri 1999. V roku 2001 bol schválený Program oblastného rozvoja na maďarskej strane a v roku 2002 Strategický plán rozvoja na slovenskej strane euroregiónu. Cieľom združenia Euroregiónu Neogradiensis je pomôcť vytvoriť úspešné územie medzi Slovenskom a Maďarskom, prosperujúce a konkurencieschopné, ktoré zabezpečí pre svojich obyvateľov dobrú životnú úroveň na oboch stranách spoločnej hranice. Tieto projekty nám poukazujú na široké spektrum aktivít, do ktorých sa región zapája s využívaním endogénnych zdrojov. Podporuje aktivity zamerané na oboznamovanie a sprístupnenie histórie regiónu, ktorý je bohatý svojou históriou na historické objekty a stavby, zapája sa do projektov, ktoré sú zamerané na kultúrno – spoločenský rozvoj. V závere práce je poukázané na skutočnosť, že dobrú a efektívnu cezhraničnú spoluprácu na regionálnej úrovni je možné zabezpečiť spoluprácou.

Kľúčové slová- cezhraničná spolupráca, región, Euroregión, združenie, projekty

Abstrakt

Трансграничные регионы являются объектом сплочения Европейского союза политики и региональной политики в Словакии сегодня. Политика является укрепление и развитие сотрудничества между государствами-членами. Люди, живущие по разные стороны границы, имеют те же потребности - жить в мире, работать, жить, создавать ценности, которые остаются для будущих поколений, и они будут поклоняться им и поддерживать. Индивидуальные страны останутся верны своим традициям и практике. Эта статья знакомит проектов, утвержденных для Еврорегиона Neogradiensis 2002 - после 2009 года. Это объединение юридических лиц, которое было на добровольной основе в сентябре 1999 года. В 2001 году в рамках региональной программы развития, утвержденные на венгерской стороне в 2002 году стратегического плана развития Словацкой еврорегиона стороны. Ассоциация Neogradiensis Еврорегиона заключается в содействии созданию успешного территории между словацкими и Венгрии, процветающей и конкурентоспособной, обеспечить хорошую его людей, живущих по обе стороны общей границы. Эти проекты демонстрируют нам целый ряд мероприятий, в которых область, связанные с использованием эндогенных ресурсов. Он поддерживает мероприятия, направленные на распространение и предоставление истории региона, который богат своей историей с исторических зданий и структур, участвующих в проектах, направленных на культурно - социального развития. В заключение этой работы относится к тому, что хорошее и эффективное трансграничное сотрудничество на региональном уровне может обеспечить сотрудничество.

Ключевые слова приграничного сотрудничества в регионе Еврорегиона, объединение проектов

Obsah

Obsah	6
Zoznam ilustrácií	7
Zoznam tabuliek	8
Zoznam skratiek a značiek.....	9
Slovník termínov	10
Úvod	11
1 Súčasný stav riešenej problematiky	13
1.1 Definícia pojmu región	13
1.2 Regionalizácia	16
1.3 Euroregión	16
1.4 Cezhraničná spolupráca.....	17
2 Cieľ práce.....	22
3 Metodika práce a metódy skúmania	23
4 Výsledky práce	25
4.1 História Novohradu	25
4.2 Euroregión Neogradiensis	26
4.2.1 Vízia a špecifické ciele	26
4.2.2 Organizačná štruktúra Euroregiónu Neogradiensis:	28
4.2.3 Strategický plán rozvoja Euroregiónu Neogradiensis.....	30
4.2.4 Finančné zdroje a nástroje cezhraničnej spolupráce Euroregiónu Neogradiensis	31
4.2.5 Aktivity a činnosť Euroregiónu Neogradiensis	32
4.2.6 Projekty realizované Euroregiónom Neogradiensis.....	33
5 Návrhy a odporúčania pre efektívnejšie využívanie potenciálu cezhraničnej spolupráce	50
Záver	52
Zoznam použitej literatúry	54

Zoznam ilustrácií

Obr. 1 Mapa euroregiónu Neogradiensis	29
Obr. 2 Prehľad dotácií a čerpaných vlastných zdrojov	45
Obr. 3 Počty podaných a schválených projektov v rokoch 2007-2009	45
Obr. 4 Podiel financovania projektu v roku 2006.....	46
Obr. 5 Podiel financovania projektu v roku 2005.....	48
Obr. 6 Podiel financovania projektu v roku 2004.....	49

Zoznam tabuliek

Tab. 1 Základná charakteristika euroregiónu	30
Tab. 2 Zrealizované projekty 2002	34
Tab. 3 Zrealizované projekty 2003	35
Tab. 4 Zrealizované projekty 2004	35
Tab. 5 Zrealizované projekty 2004	36
Tab. 6 Zrealizované projekty 2005	37
Tab. 7 Zrealizované projekty 2005	37
Tab. 8 Zrealizované projekty 2006	39
Tab. 9 Zrealizované projekty 2007	40
Tab. 10 Zrealizované projekty 2007	40
Tab. 11 Zrealizované projekty 2008	41
Tab. 12 Zrealizované projekty 2009	42
Tab. 13 Výsledná tabuľka použitých finančných prostriedkov za roky 2002-2009	44
Tab. 14 Zrealizované zo zdrojov IVF	46
Tab. 15 Zrealizované projekty zo zdrojov PHARE CBC	47
Tab. 16 Zrealizované projekty 2004	48

Zoznam skratiek a značiek

EÚ -	Európska únia
EN -	Euroregión Neogradiensis
ERDF -	Európsky fond regionálneho rozvoja
ER -	Euroregión
CHERP -	Charta európskeho regionálneho plánovania
IS RRA -	Integrovanej siete regionálnych rozvojových agentúr
NR SR -	Národná rada Slovenskej republiky
MV SR-	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MVRR SR-	Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
PHARE CBC -	Program cezhraničnej spolupráce
VF -	Vyšehradský fond
SFMP -	Spoločný fond malých projektov
ICNW -	Medzinárodná komunálna sieť pre rozvoj Karpatského euroregiónu
SFMP -	Spoločný fond malých projektov
VÚC -	Vyšší územný celok
MR -	Maďarská republika
SR -	Slovenská republika
ŽP -	Životné prostredie
PHSR-	Program hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja

Slovník termínov

Región je územný celok vymedzený podľa klasifikácie štatistických územných jednotiek. Zákon č. 539/2008 Z. z.

Územná spolupráca je spolupôsobenie sociálno- ekonomických partnerov pri zvyšovaní úrovne hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja v nadväznosti na územie regiónu. Zákon č. 539/2008 Z. z.

Euroregión je subjekt územnej spolupráce, zložený zo zástupcov sociálno – ekonomických partnerov, ktorí pôsobia na regionálnej a miestnej úrovni susediacich štátov, založený na účely cezhraničnej spolupráce. Zákon č. 539/2008 Z. z.

Slovenská časť euroregiónu je záujmové združenie právnických osôb založené podľa osobitného predpisu na účely cezhraničnej spolupráce so sídlom v Slovenskej republike. Zákon č. 539/2008 Z. z.

Partnerstvo je spolupráca sociálno- ekonomických partnerov na príprave, uskutočňovaní, financovaní, monitorovaní a hodnotení realizácie priorít a cieľov podpory regionálneho rozvoja. Zákon č. 539/2008 Z. z.

Úvod

Desať krajín sa dňa 1. mája 2004 začlenilo do Európskej únie medzi nimi aj Slovenská republika. Slovenská republika má rozlohu 49 034,2 km². Susedí s piatimi štátmi (Českou republikou, Rakúskom, Maďarskom a Ukrajinou). Ako samostatná krajina existuje od 1. januára 1993 po rozdelením Československej federatívnej republiky. Vstupom do EÚ sa náš štát pripojil k najväčšiemu ekonomickému zoskupeniu na svete. V Slovenskej republike sa po prvýkrát začali objavovať myšlienky na vytvorenie štruktúr pre cezhraničnú spoluprácu, hneď po vzniku samostatného štátu. Prvé euroregióny začali vznikať v oblastiach, kde bola cezhraničná spolupráca rozvinutá v predchádzajúcom období.

Európu charakterizuje nielen spoločná história, ale aj veľa spoločných hraníc, ktoré sú dôležitým faktorom spolupráce prihraničných regiónov. Na Slovensku za účelom cezhraničnej spolupráce vznikajú Euroregióny, ktoré sú významným pozitívom pre susediace štáty a sú najefektívnejším zoskupením pre vzájomnú spoluprácu. Cezhraničné vzťahy medzi územnými celkami a správnyimi celkami prešli na Slovensku historickým vývojom. Vznikali prirodzene a nadväzovali na rad predchádzajúcich foriem samospráv, inštitúcií a iných subjektov.

Cezhraničná spolupráca sa na Slovensku realizuje na slovensko – rakúskej, slovensko – poľskej, slovensko- maďarskej, slovensko – ukrajinskej a slovensko – českej hranici. Pre Slovenskú republiku pre jej nedostatočnú kúpyschopnosť, malý trh a vzhľadom na jej vysoký výrobný potenciál je cezhraničná spolupráca výhodná pre jej rozsiahly súbor procesov. Tieto procesy si vyžadujú prijímanie rôznych administratívnoprávnych, technických, ekonomických, sociálnych a kultúrnych opatrení, ktoré sa podporujú a upravujú medzi rôznymi subjektmi na oboch stranách hraníc.

Od 1.4. 2004 sa poskytujú finančné prostriedky prostredníctvom štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. Do konca roka 2006 dobiehali predvstupové fondy - PHARE, ISPA, SAPARD. Programy štátnej pomoci je Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (MVRR SR) – je ústredným orgánom zodpovedným za oblasť regionálnej politiky SR.

Na Slovensku, každý prihraničný región predstavuje iné špecifiká ako je napr. kultúrne a historické dedičstvo, prírodné bohatstvo, geografická poloha územia a iné faktory územia, ktoré môžu byť rozhodujúce pri smerovaní cieľov regiónov.

Hlavným zámerom našej práce je zmapovanie územia Novohrad, vznik a historický vývoj na území Slovenskej republiky a jeho postupné formovanie a napredovanie. Hlavný

---

dôraz bol kladený na vznik cezhraničnej spolupráce a vzniku Euroregiónu Neogradiensis, jeho systém fungovania, jeho ciele a činnosti. Cieľom práce bolo na základe analýz zhodnotiť finančne podporované projekty za roky 2002 – 2009 a ich zdroje financovania. Efektívnejšie využívanie potenciálu euroregiónu, podľa kľúčových oblastí a pre spoločný rozvoj územia na základe návrhov a odporúčaní v novom programovacom období 2007 – 2013 Slovenska.

---

1 Súčasný stav riešenej problematiky

Vláda Slovenskej republiky považuje cezhraničnú spoluprácu, ktorá je v jej dlhodobom záujme, za jednu z dôležitých foriem rozvoja prihraničných oblastí. Svojou zahraničnou politikou, založenou na dobrých susedských vzťahoch, sa podarilo zvýšiť vzájomnú dôveru, upevniť vzťahy na miestnej úrovni a zároveň poskytnúť impulz pre miestny ekonomický, kultúrny a spoločenský rozvoj. Tieto ciele cezhraničnej spolupráce nachádzajú na Slovensku plnú podporu hraničných miest, obcí a samosprávnych krajov. Napísala Marhulíková (2005).

1.1 Definícia pojmu región

Belajová - Fáziková (2005) uvádzajú, že región má svoje miesto v rôznych disciplínach, nemôžeme stanoviť jeden model regiónu a nemôžeme ho i jednotne definovať.

Autori Gajdoš - Pašiak (2006) sformulovali definíciu regiónu ako územie, na ktorom došlo k spojeniu faktorov historických a prostred'ových, k vytvoreniu relatívne homogénnej sociálnej štruktúry vrátane vedomia odlišnosti jeho obyvateľ'ov.

Gajdoš (2002) uvádza, že región reprezentuje územný útvar, ktorý tvoria viaceré sídla a teda i napr. viaceré sídelné spoločenstvá. Sociologické chápanie teda vymedzuje región ako regionálne spoločenstvo, ktoré tvorí komplex sídelných a iných spoločenstiev. Regionálne spoločenstvá sa vyznačujú špecifickou štruktúrou hospodárskych činností, ktoré úzko súvisia s ich geomorfologickými podmienkami. Toto je určované na prvom mieste hospodárskou činnosťou v danom území, ale tiež životnou úrovňou, spôsobom života i kultúrou. Regióny sú vymedzené hranicami, ktoré je možné určiť rôznymi spôsobmi:

- ekonomicky (prevaha určitých činností v danom území a najmä hospodárske vzťahy k jadrú regiónu, ktorým je obvykle najväčšie mesto v danom území)
- sociálne (spád za občianskou vybavenosťou, sociálna štruktúra obyvateľ'stva, vplyv mesta na okolie)
- kultúrne (hmotné – najmä civilizačné črty kultúry, zvyky, jazyk, v minulosti odievanie a pod.)

Ekonomická a sociálna aktivita sa podľa Hamalovej a kol. (1996) v regióne koncentruje predovšetkým do miest, ktoré sa stávajú ohniskami rastu pre väčšie, alebo menšie zázemie.

Gajdoš (2002) vyjadruje, že základom vymedzenia regiónu je územie a relatívna komplexnosť funkcií resp. možnosti realizácie aktivít zahrňujúcich široké spektrum uspokojovania potrieb a záujmov jeho sociálnych, hospodárskych a sídelných subjektov.

Ekonomická a sociálna aktivita sa v regióne koncentruje predovšetkým do miest, ktoré sa stávajú ohniskami rastu pre väčšie, alebo menšie zázemie. Napísali Hamalová a kol. (1996).

Papcunová - Balážová - Jarábková (2007) uvádzajú, že regióny rešpektujú katastrálne hranice a sú definované zoznamom obcí zaradených do jednotlivých regiónov.

Región ako kategória priestoru a priestoročasu sa formoval v dlhodobom vývoji ľudského poznania píše Ivaničková (1998). Regióny sa vymedzujú z hľadiska určitých cieľov a istých spoločenských potrieb. V súlade s týmito cieľmi a potrebami sa vyberajú metódy a kritériá delimitácie priestoru na regióny.

Hamalová a kol. (1996) charakterizujú región, že je nielen ekonomickou, ale aj sociálnou jednotkou. Je preto nevyhnutné pri jeho ohraničení rešpektovať aj sociálne, historické, národnostné, kultúrne a ďalšie kritériá. Región charakterizovaný ekonomickými problémami sa prejavuje ako problémový región s nízkou, resp. nižšou efektívnosťou alebo produkčnosťou v rámci celej ekonomiky. Po definovaní problémov regiónu (depresia, útlm, reštrukturalizácia, vysoká nezamestnanosť), ktoré spôsobujú zaostávanie v rozvoji, je potrebné tiež definovať spôsoby, cesty riešenia problémových regiónov, resp. problémy ekonomickej štruktúry regiónov.

Súhrn všetkých súčastí priestoru tvorí charakter územia. Z hľadiska špecifickosti súboru tvoria sa územné celky alebo regionálne systémy. Takéto priestorové celky nazývame regióny. Vyznačujú sa vnútornou podobnosťou a vonkajšou odlišnosťou od iných susedných územných celkov napísala Ivaničková (1998).

Liptáková (2008) uvádza, že regióny musia disponovať dostatkom včasných, spoľahlivých a dôveryhodných informácií o dianí vo svojom území a zároveň musia vedieť ich vhodne využiť. Táto schopnosť závisí hlavne od ľudského potenciálu, ktorým regióny disponujú. Preto kvalitnejší ľudský potenciál podmieňuje vyššiu výkonnosť ekonomiky v regióne.

Podľa Ivaničkovej (1998) je pri vymedzení regiónu potrebné uplatniť interdisciplinárny prístup, nakoľko región možno charakterizovať ako bohatý štruktúrovaný celok, ktorý sa vyznačuje ekonomickými, geografickými, sociálnymi, kultúrnymi, historickými, národnostnými a ďalšími znakmi. Pritom na región možno pozeráť z každého uvedeného hľadiska, ktoré pri svojej dominantnosti len do istej miery rešpektuje i ostatné znaky charakterizujúce región.

Ekonomická a sociálna aktivita v regióne sa koncentruje predovšetkým do miest, ktoré sa stávajú ohniskami rastu pre väčšie alebo menšie zázemie, uviedli Hamalová a kol. (1996).

Maier- Tódtling (1998/2) píše, že pojem región sa rôzne používa v každodenných diskusiách, ako aj vo vedeckej literatúre.

Autori Gecíková – Lacina – Balážová (2006) píše o regióne, kde si obyvateľstvo uspokojuje svoje najzákladnejšie potreby vytvárajúce kvalitu života. Prevažná časť obyvateľov v ňom nachádza prácu i bývanie, podmienky pre vzdelanie a zdravotnú starostlivosť.

Jednotlivé regióny podľa Maier-Tódtling (1998/2) majú rôzne lokalizačné predpoklady na hospodárske aktivity. V súvislosti s regionálnym rozvojom sú lokalizačné predpoklady a priestorové štruktúry dôležité preto, lebo predstavujú predpoklady pre rozvoj oblasti. Regióny s vhodnými lokalizačnými predpokladmi a štruktúrami sa budú môcť lepšie rozvíjať ako regióny s nevhodnými predpokladmi, pričom štruktúry, ktoré sú pre určité rámcové podmienky vhodné, môžu sa pre iné javiť ako nevhodné.

Rozvojový proces v regióne nie je však „ochotný“ akceptovať stanovené administratívne hranice regiónu. Rozvojový proces v priestore prebieha tak:

- v subnacionálnom priestore, t. j. v čiastkových územiach štátu a to i neformálne vymedzených
- v supranacionálnom priestore, ktorý predstavuje zoskupenia štátov ako je napr. Pobaltie, krajiny strednej a východnej Európy, Škandinávia, Európska únia
- alebo v transnacionálnych územiach, ktoré predstavujú čiastkové územia dvoch alebo viacerých štátov, presahujúcich štátne územia, príkladom sú Euroregióny:

Ide o regióny, ktoré zobrazujú priestorové rozdelenie odlišné od štátnej zvrchovanosti. Napísali Belajová - Fáziková (2005).

1.2 Regionalizácia

Belajová – Fáziková (2002) vnímajú regionalizáciu ako činnosť smerujúcu k vymedzeniu územných jednotiek – regiónov, ako činnosť, ktorú môžeme uskutočňovať zdola nahor formou zoskupovania menších územných jednotiek do väčších celkov na základe spoločných znakov, začleňovaním väčších do menších územných jednotiek na základe výskytu početnosti, prípadne rozvojovej úrovne regionalizačných prvkov.

Samson – Byrtus – Hudec – Muška – Naďová (2002) uvádzajú, že regionalizácia je chápaná ako proces vymedzovania regiónov, na ktorý sa môžeme pozerat' z dvoch pohľadov: buď ako na rozčleňovanie územia štátu do menších územných celkov alebo ako na zoskupovanie základných priestorových jednotiek do väčších celkov. Tieto dva pohľady súvisia s centralizáciou a decentralizáciou.

1.3 Euroregión

Autorka Hrašková (2009) píše, že Euroregión je subjekt územnej spolupráce zložený zo zástupcov sociálno- ekonomických partnerov, ktorí pôsobia na regionálnej a miestnej úrovni susediacich štátov, založený na účely cezhraničnej spolupráce.

Halás (2005) uvádza, prvé euroregióny sa začali formovať už koncom päťdesiatych rokov na holandsko- nemeckej hranici. Vznikali z iniciatívy prihraničných regiónov oboch krajín, ktoré sa potýkali s problémami regionálneho rozvoja a priestorového usporiadania. V roku 1958 bol prvýkrát použitý pojem Euroregión (bolo to pre konkrétne územie, neskôr bol tento termín nahradený všeobecne používaným označením euroregión).

Po vzniku Slovenskej republiky sa cezhraničná spolupráca miestnych orgánov verejnej správy uskutočňovala neformálnym spôsobom. Vznikajúce euroregionálne združenia – euroregióny, zahŕňajúce územia presahujúce rozlohu Slovenskej republiky a zvlášť vstup obcí a miest i orgánov miestnej štátnej správy do cezhraničného združenia, nemali v tom období jasné vymedzenia právneho rámca. V roku 1999 vydalo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky metodický pokyn na registráciu záujmových združení právnických osôb, ktoré vznikali za účelom rozvíjania cezhraničnej spolupráce v rámci euroregiónov. Uvádza Sekcia verejnej správy Ministerstva vnútra SR.

Slovenská časť euroregiónu podľa Hraškovej (2009) je záujmové združenie právnických osôb, založené podľa osobitného predpisu na účely cezhraničnej spolupráce so

---

sídrom v Slovenskej republike. Medzi jej hlavné úlohy patrí najmä príprava a realizácia rozvojových projektov, spolupráca pri vypracovaní spoločných strategických a programových dokumentov cezhraničnej spolupráce, propagácia euroregiónu, poskytovanie poradenských služieb v oblasti cezhraničnej spolupráce, aktívna spolupráca so sociálno- ekonomickými partnermi a vytváranie partnerstiev s cieľom rozvoja regiónu.

Podľa Štofka – Štofkovovej (2005) euroregióny predstavujú vyššiu formu transhraničnej spolupráce, založenú na občianskych iniciatívach a kompetenciách samospráv. Transhraničná spolupráca predstavuje aktivity zamerané na posilnenie a podporu susedských vzťahov obyvateľstva, ako aj inštitúcií na oboch stranách spoločnej hranice. Cezhraničný región je región lokalizovaný na obidvoch stranách hranice. Je to región, ktorý svojimi znakmi regionálnej delimitácie má zahraničný charakter. V praxi európskych integračných zoskupení sa najčastejšie zvyrazňujú tieto tri znaky.

- geografická jednota
- kultúrna identita alebo príbuznosť
- cezhraničná spolupráca

1.4 Cezhraničná spolupráca

Cezhraničná spolupráca predstavuje aktivity zamerané na posilnenie a podporu susedských vzťahov obyvateľstva, ako aj inštitúcií na oboch stranách spoločnej hranice alebo spoločných hraníc, a to nielen v ich blízkosti, ale aj vo vnútrozemí. Cieľom takejto spolupráce je umožniť obyvateľom zlepšenie ich života tým, že okrem štátnych zámerov na socio- ekonomický rozvoj územia môžu samostatne rozvíjať aktivity v tomto smere aj s partnermi z priľahlých oblastí susedských štátov pri vzájomnom rešpektovaní vnútorných podmienok (prevažne právnych) a zahranično – politickej orientácie štátu – uvádza autorka Marhulíková (2005).

Halás – Slavík (2001) považujú za cezhraničnú spoluprácu aktivity zamerané na posilnenie a podporu susedských vzťahov obyvateľov prihraničných území na oboch stranách spoločnej štátnej hranice.

Rozvíjaním aktivít v rámci cezhraničnej spolupráce uvádza Ministerstvo vnútra SR ako sa postupne naplňali ciele Rady Európy a Európskej nie zamerané na úzku spoluprácu medzi štátmi v rôznych oblastiach a na rôznych úrovniach. Pre Slovenskú republiku,

---

vzhľadom na jej vysoký výrobný potenciál, jeho reštrukturalizáciu, nedostatočnú kúpyschopnosť obyvateľstva a malý trh, bolo vo všeobecnosti výhodne rozvíjať cezhraničnú spoluprácu.

Zo strany Európskej únie je cezhraničná spolupráca podporovaná prostredníctvom viacerých programov a iniciatív. Je súčasťou programu INTERREG, ktorý zahŕňa aj transnacionálnu a interregionálnu spoluprácu a je regulovaný smernicami pre štrukturálne fondy Európskej únie. Pôvodne sa sústredil len na vnútorné hranice krajín v rámci Európskej únie, až neskôr zahrnul aj vonkajšie hranice styku členských a kandidátskych krajín. Iniciatíva spoločenstva INTERREG beží od roku 1990 v takomto poradí: 1990 – 1993 Interreg I, 1994 – 1999 Interreg II, 2000 – 2006 Interreg III - píše (Halás – Slavík 2001). V roku 1994 bol zahájený program PHARE CBC pokrývajúci hranice členských krajín s kandidátskymi krajinami a od roku 1998 bol rozšírený aj na hranice medzi kandidátskymi krajinami.

K rozvoju dobrých susedských vzťahov uvádza autorka (Marhulíková 2004), významne prispelo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a Združenie európskych hraničných regiónov, keď cez projekt LACE – PHARE CBC poskytlo neoceniteľnú pomoc pre hraničné regióny pozdĺž celej slovenskej hranice, euroregióny i predstaviteľov štátnej správy konkrétnym uskutočnením:

- vzdelávacieho workshopu k programu a projektom cezhraničnej spolupráce pre slovenské regionálne združenia,
- poradenstva v prípade konkrétnych projektov pre slovenské hraničné regióny a jej českých, poľských, maďarských, rakúskych a ukrajinských susedov,
- vzdelávacieho workshopu slovensko-maďarských hraničných regiónov.

Veľmi užitočné a prínosné pre praktickú činnosť hraničných regiónov a euroregiónov bolo vydanie Praktickej príručky LACE PHARE CBC, Hodnotiacej správy Slovensko - Poľsko, Slovensko - Maďarsko, Slovensko - Rakúsko a Slovensko - Česká republika i zovšeobecnenie skúseností z euroregionálnych aktivít krajín západnej Európy, ktoré oslovili miestne orgány po oboch stranách hraníc a inšpirovali ich pre praktický rozvoj cezhraničnej spolupráce Marhulíková (2004).

Podľa Halása - Slavíka (2001) môže fungujúca cezhraničná spolupráca môže v konečnom dôsledku vyústiť do cezhraničných procesov na regionálnej (lokálnej) úrovni a formovaniu regiónov prekračujúcich štátnu hranicu – v Európe nazývaných euroregióny.

Tento proces však môže byť aj opačný – vznik euroregiónu sa stane hlavným impulzom rozvoja a úspešného fungovania cezhraničnej spolupráce. Aj keď tento prípad možno považovať za menej prirodzený jav, ako sa ukazuje, na Slovensku nie je až taký neobvyklý. Euroregióny preto môžeme považovať za produkty, ale aj generátory cezhraničnej spolupráce.

Zvýšiť sociálnu a kultúrnu súdržnosť v slovensko-maďarskom pohraničí a zvýšiť úroveň ekonomickej a sociálnej integrácie v týchto oblastiach má pomôcť program cezhraničnej spolupráce medzi Maďarskom a Slovenskom. Geograficky sa program realizuje vo všetkých slovenských a maďarských regiónoch, ktoré majú spoločnú hranicu (v SR je to Bratislavský, Trnavský, Nitriansky, Banskobystrický a Košický kraj). Uvádza EurActiv.sk.

Podľa Halása - Slavíka (2001) registrujeme na Slovensku štyri rozdielne formy cezhraničnej spolupráce:

- medzivládne dohody o cezhraničnej spolupráci
- spolupráca euroregiónov
- spolupráca v rámci samosprávnych a územných štátnych orgánov
- spolupráca obchodných komôr

EurActiv v programe cezhraničnej spolupráce Maďarsko – SR 2007 – 2013 uvádza:

Prioritné osi

Os 1: Hospodárstvo a spoločnosť. Cieľom je rozvíjať obchodnú a medziľudskú cezhraničnú spoluprácu prostredníctvom podpory vybavenia podnikateľskej infraštruktúry, rozvoja technológií a inovácií, podpory spoločných projektov v oblasti cestovného ruchu, ďalej iniciovanie spoločných verejných podujatí a budovanie sietí a partnerstiev.

Os 2: Životné prostredie, ochrana prírody a dostupnosť. Cieľom je vyzývanie k spoločným aktivitám v oblasti ochrany prírody a rozvoj dopravnej a komunikačnej infraštruktúry.

Os 3: Technická pomoc. Cieľom je riadenie programu, monitoring, hodnotenie, publicita, kontrola a finančný manažment.

Cezhraničná spolupráca vďaka doterajším úspechom pokračuje posilnená v novom programovom období EÚ 2007 - 2013. Únia pôvodnú “iniciatívu” Spoločenstva INTERREG preformulovala do jedného z troch hlavných cieľov podpory zo štrukturálnych fondov, a to ako „Európsku územnú spoluprácu”. Veľmi pozitívne boli v správach

---

Európskeho parlamentu hodnotené najmä iniciatívy "Ľudia ľuďom" a práca euroregiónov, ktoré primárne zasahujú obyvateľstvo a inštitúcie prihraničných oblastí.

Szabo (2008) uvádza „Operačný program cezhraničnej spolupráce medzi Maďarskom a Slovenskou republikou“ – v rámci cieľa „Európska teritoriálna spolupráca“, spolufinancovaný Európskym fondom regionálneho rozvoja (EFRR). Dňa 20. decembra 2007 schválila Európska komisia program cezhraničnej spolupráce medzi Maďarskom a Slovenskou republikou na roky 2007 – 2013. Súčasťou operačného programu je podpora Spoločenstva v rámci Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) pre špecifické maďarské a slovenské regióny, ktoré majú spoločnú hranicu: ide o maďarské regióny Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Pest, Nógrád, Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg a Budapest a slovenské regióny Bratislavský kraj, Trnavský kraj, Nitriansky kraj, Banskobystrický kraj a Košický kraj.

Operačný program patrí do rámca, ktorý bol stanovený pre cieľ „Európska teritoriálna spolupráca“ a ktorého celkový rozpočet je 208 miliónov EUR. Podpora Spoločenstva prostredníctvom Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) predstavuje približne 176 miliónov EUR, teda asi 2 % z celkovej sumy, ktorá bola v rámci kohéznej politiky 2007 – 2013 vyčlenená pre cieľ „Európska teritoriálna spolupráca“.

Cieľ a účel programu:

Všeobecným strategickým cieľom programu je zvýšiť úroveň ekonomickej a sociálnej integrácie v maďarsko-slovenských prihraničných oblastiach posilnením hospodárskej konkurencieschopnosti, zvýšením sociálnej a kultúrnej súdržnosti medzi ľuďmi a komunitami, zlepšením prístupu a komunikácie a takisto ochranou prírodného bohatstva.

Očakávaný vplyv investícií:

Medzi základné predpokladané vplyvy patria:

- zlepšenie cezhraničného prepojenia,
- zdokonalenie spoločnej správy verejných služieb a zdrojov,
- vznik nových firiem a produktov cestovného ruchu, a
- väčšia angažovanosť miestnych komunít v cezhraničnej spolupráci

Program aktivít Rady Európy zameraných na podporu dialógu a cezhraničnej spolupráce na miestnej a regionálnej úrovni našlo priaznivú odozvu a politickú vôľu vlád Slovenskej

---

republiky už od roku 1998. V júni 1999 uskutočnilo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky prvú konferenciu Rady Európy o slovensko– českej cezhraničnej spolupráci za účasti jej predstaviteľov. Potom nasledovali ďalšie bilaterálne konferencie s maďarskými, poľskými, rakúskymi a ukrajinskými susedmi. Päť bilaterálnych konferencií Rady Európy o cezhraničnej spolupráci Slovenska a jeho susedov sa významne zapísalo do povedomia susediacich krajín rozvojom vzájomnej spolupráce. I napriek rozdielnostiam a špecifikám podmienkam a prístupu jednotlivých krajín, právnych či administratívnych prekážok a bariér, sa postupne nachádzali iniciatívne riešenia a návrhy miestnych a regionálnych orgánov v rozvoji cezhraničnej spolupráci medzi Slovenskom a jeho susedmi pod záštitou prezidenta Slovenskej republiky Rudolfa Schustera, Českej republiky, Poľskej republiky, Maďarskej republiky, Rakúskej republiky, Ukrajiny i veľvyslancov susediacich krajín zhodnotila doterajšie výsledky cezhraničnej spolupráce a načrtla možnosti budúcej spolupráce v zjednotenej Európe. Uvádza Marhulíková (2005).

Papcunová- Balážová- Jarábková (2007) uviedli v literatúre, že v roku 1999 vydalo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky metodický pokyn na registráciu záujmových združení právnických osôb, ktoré vznikali za účelom rozvíjania cezhraničnej spolupráce v rámci euroregiónov. Vznik, právne postavenie a zánik týchto záujmových združení upravuje Občiansky zákonník. V súčasnosti Ministerstvo vnútra eviduje 12 takýchto euroregionálnych združení.

Karpatský euroregión

Euroregión Tatry

Euroregión Beskydy

Euroregión Bílé- Biele Karpaty

Euroregión Pomoravie

Euroregión Podunajský trojspolok

Euroregión Váh – Dunaj- Ipeľ

Ipeľ Ipoly euroregión

Euroregión Neogradiensis

Euroregión Slaná - Rimava

Euroregión Kras

Košice –Miskolc euroregión

---

2 Cieľ práce

Cezhraničná spolupráca je zameraná na posilnenie a podporu susedských vzťahov inštitúcií a obyvateľstva na oboch stranách spoločnej hranice, ktorej cieľom je riešenie ekonomických, sociálnych a ekologických problémov.

Hlavným cieľom bakalárskej práce bolo zhodnotenie možností cezhraničnej spolupráce prostredníctvom zhodnotenia analýzy v tejto oblasti vo vybranom regióne

Parciálne ciele:

výber a charakteristika skúmaného územia, identifikácia aktérov cezhraničnej spolupráce, charakteristika Euroregiónu Neogradiensis,

analýza realizovaných projektov cezhraničnej spolupráce prostredníctvom Euroregiónu Neogradiensis,

návrhy a odporúčania na efektívnejšie využívanie potenciálu cezhraničnej spolupráce.

---

3 Metodika práce a metody skúmania

Pri príprave a spracovaní bakalárskej práce sme zvolili postupnosť:

Postupnosť krokov:

Štúdium odbornej a vedeckej literatúry, domáce a zahraničné časopisy, nariadenia, vyhlášky, pracovné materiály a publikácie regionálneho rozvoja, internetové zdroje.

Výber a charakteristika územia

- skúmaným územím je oblasť juhu stredného Slovenska resp. Banskobystrického kraja prihraničná oblasť susediaca s Maďarskou republikou, historicky zvaný región Novohrad, v súčasnosti predstavujúci okresy Lučenec, Veľký Krtíš, Poltár

- charakteristika územia sa sústredila predovšetkým na hranice, históriu Slovensko – Maďarskej prihraničnej oblasti

Charakteristika Euroregiónu Neogradiensis (EN):

EN je najvýznamnejším aktérom cezhraničnej spolupráce na skúmanom území

- vytvorenie inštitúcie EN

- vízia, všeobecné a špecifické ciele EN

- postavenie EN v súčasnosti

- úlohy, programy a projekty

- hodnotenie konkrétnych aktivít regiónu a prehľad schválených projektov

Materiál:

Informácie a údaje pre spracovanie bakalárskej práce sme získali najmä z internetových stránok MV SR, miest a obcí vybraného regiónu, riadeným rozhovorom s predstaviteľmi a pracovníkmi Euroregiónu Neogradiensis na Slovenskej strane a s pracovníkmi oddelenia regionálneho rozvoja na Mestskom úrade v Lučenci.

Metódy:

- vedecká abstrakcia je premietnutá v celej práci

- analýza vo vlastnej práci

- syntéza zahrnutá v závere práce

- indukcia, dedukcia v návrhoch na zlepšenie

- vytvorenie inštitúcie EN

- vízia

Analýza realizačných projektov cezhraničnej spolupráce prostredníctvom EN:

- aktivity projektov za obdobie 2002 - 2009
- formy financovania projektov
- zhrnutie

Návrhy a odporúčania:

- efektívnejšie využívanie potenciálu cezhraničnej na efektívnejšie využívanie potenciálu cezhraničnej spolupráce podľa kľúčových oblastí pre spoločný rozvoj územia

Záver:

- EN pôsobí v jednom z najzaostalejšom regióne Slovenska, ktorého pôsobnosť je pre toto územie dôležité

---

4 Výsledky práce

Uznesenie Európskej komisie z 18. decembra 1998 otvorilo možnosť pre spoluprácu aj pozdĺž slovensko-maďarských hraníc PHARE-PHARE, čo vytvorilo podmienky pre odštartovanie programov PHARE CBC aj medzi Maďarskom a Slovenskom.

4.1 História Novohradu

Región **Novohrad** je historickým územím v južnej časti stredného Slovenska a susedí s časťou Maďarska. Vznikol na prelome 10. a 11. storočia. Pôvodne k nemu patrilo aj územie Hontu a Malohontu. Názov pochádza od pomenovania hradu Novohrad (slovensky Novograd, maďarsky Nógrad).

Základom administratívnej jednotky (komitát) bolo rozsiahle územie s centrom na hrade Novohrad. S rozdávaním hradných pozemkov, najmä za vlády Ondreja II. spôsobilo rozklad a zánik kráľovského komitátu. Do konca 13. storočia ho nahradila zemianska stolica. Prvá stoličná listina pochádza z roku 1303.

V polovici 15. storočia územie obsadili Jiskrovci a bratříci. V druhej polovici 16. storočia si takmer celú stolicu obsadili Turci. Dobyli hrady Novohrad, Fiľakovo, Hodejov, Modrý Kameň, Divín, Šomošku a iné. Novohrad sa rozprestieral na obidvoch brehoch rieky Ipeľ a s rozlohou územia na ploche 4 276 km². Tureckej nadvlády sa Novohrad zbavil v roku 1586. 17. storočie bolo poznačené bojmi súperiacich skupín habsburskej ríše. Od roku 1849 má oficiálny názov Novohradská župa. Po rakúsko – uhorskom vyrovnaní v roku 1867 nastáva rozvoj regiónu, ktorý naruší I. svetová vojna. Severná časť Novohradu sa včlenila do Československej republiky a časť slovenského Novohradu patrila do Maďarska.

Po II. svetovej vojne v roku 1945 slovenský región patril do Banskobystrického neskôr do Stredoslovenského kraja.

Zo spomenutých hradov, z ktorých zostali iba zrúcaniny, spomenieme ešte niektoré kultúrne pamiatky - gotické kostoly s nástennými maľbami Stará Halič, Ľuboreč, Turíčky. Zachované pamiatky sú rozptýlené po celom okolí Novohradu a prinášajú nám množstvo informácií k dejinám.

4.2 Euroregión Neogradiensis

Predmetom práce cezhraničná spolupráca a jedným z najvýznamnejším subjektom územia Novohradu je Euroregión NEOGRADIENSIS, ktorý vznikol na základe dobrovoľnosti v rámci cezhraničnej spolupráce.

Prehlásenie o založení **Euroregiónu Neogradiensis z. p. o.** podpísali predstavitelia Novohradskej župy na maďarskej strane a predstavitelia okresov Lučenec, Veľký Krtíš a Poltár na slovenskej strane v septembri 1999. Následne po prípravných prácach 25. marca 2000 v Lučenci sa podpísala zakladacia listina. Zmluvné strany zastupovali vedúci predstavitelia záujmových združení - na Slovensku: Región NEOGRADIENSIS, z. p. o. Lučenec a v Maďarsku: NEOGRADIENSIS Régió Egyesület, Salgótarján. Neogradiensis je záujmové združenie miest a obcí s právnou subjektivitou, ktoré vyvíja svoju činnosť na území Slovenskej republiky a v zahraničí. Jeho hlavnou úlohou je koordinačná činnosť miest a obcí s cieľom skvalitnenia podmienok obyvateľov v záujme trvalého rozvoja. V roku 2001 bol schválený Program oblastného rozvoja na maďarskej strane euroregiónu a v roku 2002 Strategický plán rozvoja na slovenskej strane euroregiónu. Taktiež sa zadefinovali aj návrhy na spoločné cezhraničné projekty.

Jeho hlavnou úlohou je koordinačná činnosť miest a obcí s cieľom skvalitnenia podmienok obyvateľov v záujme trvalého rozvoja.

Hlavné úlohy:

- rozvoj miestnej demokracie a partnerskej spolupráce miest a obcí a ďalších subjektov
- koordinácia činnosti smerujúcich k trvalému rozvoju územia
- podpora a oživenie regionálnej ekonomiky s využitím miestnych zdrojov
- spolupráca s okolitými združeniami podobného charakteru

4.2.1 Vízia a špecifické ciele

Pri tvorbe a vzniku Euroregiónu Neogradiensis vznikla vízia, ktorá predstavuje, že EN bude jednotný, obidvomi štátmi podporovaný, vnútorné zdroje spoločne využívajúci úspešný hospodársky priestor, ktorý je konkurencieschopný v územnej hospodárskej súťaži a pre svojich obyvateľov zabezpečuje dobrú životnú úroveň a perspektívnu budúcnosť.

V dokumente Neogragiensis sú zadefinované **všeobecné a špecifické ciele** euroregiónu:

Všeobecné ciele Euroregiónu:

1. „Zosilnenie cezhraničnej spoločensko – hospodárskej spolupráce“ – euroregión nevyvíja dostatočné aktivity ako v hospodárskej, tak v spoločenskej oblasti.
2. „Zabezpečenie perspektívneho rozvoja euroregiónu na základe cezhraničnej spolupráce“- je spoločným úsilím obidvoch štátov zlepšiť životné podmienky občanov s využitím kultúrno – historických väzieb.

Na dosiahnutie týchto cieľov je potrebné plniť aj nasledovné špecifické ciele:

- budovanie inštitucionálnych sietí podľa operatívno - organizačných potrieb a informačných nárokov euroregiónu
- vytvorenie priemyselno – výrobných vzťahov s využitím endogénnych zdrojov euroregiónu
- ďalší rozvoj školských a kultúrnych vzťahov, skvalitňovanie vzdelávania a príprava mládeže na spoluprácu v rámci EÚ
- zlepšenie priechodnosti hraníc
- rozvoj spolupráce v oblasti ochrany prírody a životného prostredia
- zosilnenie inovatívneho hospodárstva
- zlepšenie dopravnej dostupnosti regiónu
- kvantitatívny a kvalitatívny rozvoj cestovného ruchu

Zakladajúca listina Euroregiónu Neogardiensis hovorí o tom ako smerovať k zvýšeniu konkurencieschopnosti nášho regiónu v nasledujúcich oblastiach.

Smery rozvoja:

- zlepšenie hospodárskej výkonnosti a zamestnanosti,
- rozvoj hospodárstva prostredníctvom využitia prírodných zdrojov, nerastných zdrojov a poľnohospodárskej produkcie,
- rozširovanie podmienok výskumu a rozvoja, rozvoj obchodných vzťahov, založenie adekvátnych inštitúcií,
- vypracovanie regionálneho marketingu - predáateľnosť územia,
- rozvoj technickej infraštruktúry územia, s osobitným zreteľom na cestnú a železničnú premávku,

-
- napomáhanie realizácie hospodárskych cieľov za pomoci rozvoja ľudských zdrojov,
  - rozširovanie odbornej spolupráce v oblasti školstva, kultúry, zdravotníctva, športu a sociálnej politiky,
  - rozvoj kvantitatívnych a kvalitatívnych ukazovateľov cestovného ruchu, v záujme toho, aby sa stal región prítlačnou cieľovou oblasťou turizmu,
  - zlepšovanie stavu životného prostredia a prírodných hodnôt,
  - zvýšená ochrana historických hodnôt regiónu,
  - rozvoj vzťahov medzi samosprávami, mikroregiónmi, inštitúciami a občianskymi organizáciami,
  - zlepšenie infraštruktúrnych podmienok prechodu cez hranice, vytváranie nových hraničných prechodov.

4.2.2 Organizačná štruktúra Euroregiónu Neogradiensis:

Pre samotnú činnosť EN bolo nevyhnutné určiť organizačnú štruktúru, ktorá by pracovala na základe určených stanov. Organizačná štruktúra pozostáva z **valného zhromaždenia**- je najvyšším orgánom EN a pozostáva z 30 členov (15 členov zo SR - 15 členov z MR), ktoré zasadá najmenej raz ročne a to striedavo na oboch stranách štátov. K jeho kompetenciám patrí: môže meniť a dopĺňať stanovy, schvaľuje správu o činnosti a hospodárení, volí predsedníctvo a jeho predsedu, volí dozornú radu, mení výšku členského príspevku a môže rušiť združenie. Pracovným orgánom je **predsedníctvo**, ktoré má 7 členov z jednej strany SR a 7 členov z druhej strany MR. Kontrolným orgánom je **dozorná rada**, ktorá sa skladá z 5 členov a ktorá má kompetencie: vyjadrovať sa ku správe o činnosti združenia, má právo nahliadať do dokladov združenia a je povinná preskúmať účty. Administratívnu činnosť vykonávajú **sekretariáty**.

Predmetom skúmania je časť Slovenska oblasť Novohradu a Euroregión Neogradiensis, ktorý zastrešuje členov združenia. EN združuje mestá - Lučenec, Poltár, Veľký Krtíš, Filákov a združuje obce, V súčasnosti aktuálny zoznam tvoria obce: Čakanovce, Radzovce, Málinec, Šurice, Prša, Mučín, Ľuboreč, Šávoľ, Jelšovec, Holiša, Trenč, Stará Halič, Lupoč, Šiatorošská Bukovinka, Tuhár, Mašková, Lovinobaňa, Rátka, Kalonda, Bulhary, Halič, Belina, Pleš

Pracovné skupiny a partnerstvá Euroregiónu

- štátna správa
- samospráva
- podnikateľský sektor
- tretí sektor

Obr. 1 Mapa euroregiónu Neogradensis

Zdroj: Euroregión Neogradensis

Obr. 1 znázorňuje mapu Euroregiónu Neogradensis, kde sú vyznačené a menované mestá Euroregiónu na slovenskej strane a maďarskej strane.

Tab. 1 **Základná charakteristika euroregiónu**

	Slovenská časť	Maďarská časť	Euroregión spolu
Názov	Región Neogradiensis	Neogradiensis Régió Egyesület	Euroregión Neogradiensis
Sídlo sekretariátu	Lučenec	Salgótarján	Lučenec
Rozloha v km²	2 124	2 544	4 668
Počet obyvateľov	143 244	216 538	359 782

Zdroj: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Tab.1 nám popisuje základnú charakteristiku územia, kde je uvedená rozloha v km², počet obyvateľov a sídlo sekretariátu euroregiónu.

4.2.3 Strategický plán rozvoja Euroregiónu Neogradiensis

Strategický plán stanovuje víziu, poslanie, zámery a ciele. Strategický plán je základným rámcom pre tvorbu pozícií a významným komunikačným nástrojom.

Stratégia rozvoja Euroregiónu Neogradiensis a jeho programy.

Program I : Rozvoj dopravnej infraštruktúry a dostupnosti – dopravná štruktúra sa napája na rôzne sociálno – ekonomické funkcie spoločnosti, aby prispela k zabezpečovaniu dostupnosti a k rozvoju prepravných príležitostí. Je dôležité rozvíjať komunikačné siete tak, aby boli napojené na hlavné cestné ťahy medzinárodného významu, skvalitnenie cestnej siete a pripojenie sa na ostatnú železničnú sieť.

Program II : Rozvoj cezhraničných hospodárskych vzťahov – vo vzájomnej hospodárskej spolupráci sa skrýva veľký potenciál. Aktivity sú zamerané na orientáciu priemyselných parkov a pritiahnutie nových investorov do Euroregiónu a podpora podnikateľských aktivít. Avšak bez podpory zainteresovaných štátov, Banskobystrického samosprávneho kraja a Župy Nógrad sa nemôže naplniť program č. II.

Program III : Príprava a rozvoj ľudských zdrojov – úsilie cezhraničnej spolupráce v tejto oblasti by malo smerovať do prispôsobenia sa štruktúr škôl a systému vzdelávania podľa potrieb na trhu práce ako na vnútornom, tak aj na vonkajšom trhu. Budovaním partnerských vzťahov medzi školami, pedagógmi, vzdelávacími a odbornými inštitúciami.

Program IV : Rozvoj vzťahov v oblasti kultúry a športu - kultúrno – historické väzby pochádzajú z obdobia vzniku Župy Novohrad z 10. storočia a spolupráca žijúceho obyvateľstva na tomto území má hlboké historické korene. Pri tomto programe perspektívne môžu zohrávať úlohu nielen knižnice, múzeá, kultúrne domy , ale aj školské inštitúcie.

Program V : Spoločná ochrana životného prostredia a ochrana historických pamiatok a architektúry – základom spolupráce je geograficky a ekologicky jednotné územie, ktoré rozdeľuje štátna hranica. Ochrana najdôležitejších chránených oblastí, ochrana historických pamiatok, ochrana živočíchov, zveri, znečistenie ovzdušia vytvára predpoklad na trvalo udržateľný rozvoj. Spolupráca v tejto oblasti sa zameriava na vyrovnanie nezrovnalostí medzi hospodárskymi záujmami a záujmami ochrany ŽP.

Program VI : Spoločný rozvoj komunálnej infraštruktúry – geografická poloha územia podporuje medzi komunálnu spoluprácu v oblasti technickej infraštruktúry. Základnou podmienkou je nadväzovanie vzťahov medzi obcami susediacich štátov a zmapovanie nárokov a zosúladienie návrhov na riešenie daného problému. Na realizáciu veľkých projektov, ktoré sa spracúvajú v analýzach je potrebné zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov z rôznych finančných zdrojov.

4.2.4 Finančné zdroje a nástroje cezhraničnej spolupráce Euroregiónu Neogradiensis

Úspešnosť aktivít a realizáciu schválených projektov je potrebné zabezpečiť zo zdrojov ľudských, materiálových a finančných. Aby sa tieto zdroje využívali efektívne je potrebné účinne zabezpečiť využívanie nástrojov politiky.

Veľmi dôležitým faktorom na podporu rozvoja v cezhraničnej spolupráci je finančný faktor, ktorý si vyžaduje, aby pri jeho čerpaní boli dodržané stanovené podmienky v projektoch. V rámci schválených projektov EN za obdobie 2002 – 2009 sa čerpali prostriedky zo zdrojov štátneho rozpočtu, zo zahraničných zdrojov a zo zdrojov združenia EN a jeho členov.

Čerpanie z medzinárodných finančných zdrojov (ISPA, SAPARD, PHARE) – jedná sa o predvstupové zdroje Európskej únie počas rokov 2000 – 2006, pred zavedením čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu.

Program PHARE – tento program môžu využívať všetky kandidátske krajiny pred vstupom do EÚ. Tento fond poskytuje nenávratnú finančnú pomoc na rozvoj:

- rozvoj infraštruktúry dopravnej, informačnej a riešenie problémov životného prostredia
- podporu súkromného sektora
- rozvoj ľudských zdrojov - vzdelávanie a trh práce.

Rozpočtové kompetencie finančného rámca PHARE prislúchajú Rade EÚ a Európskemu parlamentu.

Program PHARE CBC – program na podporu cezhraničnej spolupráce od roku 1993.

Tento fond je určený na projekty regionálneho rozvoja a na projekty budovania inštitúcií.

IVF- Vyšehradský fond – fond podporuje regionálnu spoluprácu krajín V4, pomocou rozvoja kultúrnych, vedeckých a výchovných projektov.

Čerpanie z národných finančných zdrojov - sú riadené Ministerstvom financií SR, sú to finančné prostriedky, ktoré v rámci prerozdelenia určuje štát, na základe splnenia operačných programov SR na roky 2007 – 2013 a naplnenia medzinárodných zmlúv.

MVRR SR – centrálnym koordinačným orgánom pre regionálnu a kohéznu politiku v SR. Koordinuje činnosť orgánov štátnej správy a samosprávy.

Čerpanie na lokálnej úrovni z finančných zdrojov – jedná sa o zdroje združenia EN, ktoré pozostávajú z príspevkov:

- z členských príspevkov,
- z príspevkov, darov, dotácií a grantov od fyzických a právnických osôb,
- z výnosov z hospodárenia s majetkom,
- z vlastných projektov a činnosti pri naplňovaní cieľov združenia.

Zahraničné finančné zdroje – jedná sa o predvstupové zdroje Európskej únie počas rokov 2000 – 2006 pred zavedením čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov

4.2.5 Aktivity a činnosť Euroregiónu Neogradiensis

V tejto časti analyzujeme aktivity a činnosť Euroregiónu Neogradiensis, ako na

---

medzinárodnej úrovni, tak aj na národnej úrovni. Nasledujúce údaje sú čerpané z dostupných dokumentov nachádzajúcich sa na webovej stránke euroregiónu, oddelenia regionálneho rozvoja na Mestskom úrade v Lučenci a kancelárie Euroregiónu Neogradiensis.

Kancelária Euroregiónu a oddelenie regionálneho rozvoja na Mestskom úrade v Lučenci vydalo niekoľko štúdií, publikácií, analýz, fotodokumentácií, ktoré boli spracované za účelom rozvíjania cestovného ruchu v regióne.

Medzi hlavné výstupy projektov je **vydávanie publikácií**, ktoré smerujú na podporu cestovného ruchu v regióne.

Výstupy:

Konferencie – zrealizované EN „Fórum priemyselných parkov v Lučenci“, „Železnice v Ipeľskej doline v Bušinciach“

Publikačná činnosť - na prezentáciu výsledkov činnosti Euroregiónu Neogardiensis a oboznamovania verejnosti s novými možnosťami a atraktivitami vydalo združenie niekoľko publikácií, ako napr. „Cyklistický náučný chodník (Lučenec - Poltár)“, „Cyklistický náučný chodník (Lučenec - Ipolytarnóc)“, „Hrady Novohradu“, „Lučenský poklad“, „Sklárska cesta“, „Architektonické pamiatky Lučenca“.

Podujatia – zamerané hlavne na kultúru a zachovávanie tradícií regiónu, spomeniem napr. „Europiknik“.

Ostatné - k realizácii projektov sa organizujú rôzne semináre, študijné cesty, workshopy, pracovné stretnutia, výstavy pre členov euroregiónu a aj pre ďalšie subjekty.

Z organizačnej štruktúry vyplýva, že je potrebné z hľadiska účinnosti a účelnosti systematicky informovať zainteresované inštitúcie, organizácie a širokú verejnosť o plánoch a cieľoch a hlavne o realizovaných projektoch.

4.2.6 Projekty realizované Euroregiónom Neogradiensis

Práca euroregiónu sa v začiatkoch sústredila predovšetkým na legislatívu, vypracovanie postupov, strategického plánu a na organizovanie rôznych obchodno-kontrakčných trhov, seminárov pre podnikateľov a konzultačných stretnutí pre zástupcov priemyselných a obchodných komôr. V súčasnosti medzi základné činnosti Euroregiónu

Neogradiensis patrí spoločná organizácia a koordinácia akcií podporujúcich ekonomickú, kultúrnu a vzdelávaciu spoluprácu medzi svojimi členmi. Združenie asistuje pri vypracovaní konkrétnych projektov cezhraničnej spolupráce medzi členmi združenia v oblastiach spoločného záujmu. Zároveň napomáha a podporuje kontaktom medzi obyvateľmi svojich členov, vrátane kontaktov medzi odborníkmi v rôznych oblastiach.

Za obdobie svojej činnosti združenie Euroregión zrealizovalo nasledujúce projekty so svojou účasťou.

Tab. 2 Zrealizované projekty 2002

Číslo projektu	Dotácia MVRR SR v Sk	Dotácia MVRR SR v €	Vlastné zdroje v Sk	Vlastné zdroje v €	Celkové náklady v Sk	Celkové náklady v €
1.	639 000,-	21 210,90	71 000,-	2 356,76	710 000,-	23 567,67
2.	703 000,-	23 335,32	79 000,-	2 622,32	782 000,-	25 957,64
Spolu	1 342 000,-	44 546,22	150 000,-	4 979,08	1 492 000,-	49 525,31

Zdroj: Vlastná úprava podľa zdrojov - Euroregión Neogradiensis

Zrealizované projekty 2002

V roku 2002 EN začal podávať projekty. V tomto roku boli podané dva projekty v celkovej sume 49 525,31 €. Vypracoval sa strategický plán rozvoja pre región, kde sa zdefinovali ciele a vízie združenia.

1. **„Vytvorenie pracovných skupín na vypracovanie stratégie činnosti Euroregiónu Neogradiensis“** - vypracoval sa strategický plán rozvoja pre Euroregióny.
2. **„Výmenný, jazykový a poznávací pobyt pre stredoškolskú mládež“**

Tab. 3 Zrealizované projekty 2003

Poradové číslo	Dotácia MVRR SR v Sk	Dotácia MVRR SR v €	Vlastné zdroje v Sk	Vlastné zdroje v €	Celkové náklady v Sk	Celkové náklady v €
3.	100 000,-	3 319,39	45 000,-	1 493,72	145 000,-	4 813,11
4.	385 000,-	12 779,65	40 000,-	1 327,75	425 000,-	14 107,41
5.	387 000,-	12 846,04	40 000,-	1 327,75	427 000,-	14 173,80
Spolu	872 000,-	28 945,08	125 000,-	4 149,22	997 000,-	33 094,32

Zdroj: Vlastná úprava podľa zdrojov - Euroregión Neogradiensis

Zrealizované projekty 2003

V roku 2003 boli schválené tri projekty vid'. Tab.3 v celkovej výške 33 094,32 €.

3. „Príprava projektových tímov na spoluprácu v rámci EÚ v záujme rozv. Euroregiónu Neogradiensis“.
4. „Fil'akovský hrad“ - záchrana historického dedičstva pre budúce generácie.
5. „Zvýšenie priechodnosti cesty II/527 vybudovaním mostu cez rieku Ipeľ pri obci Koláre“ - vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti.

Tab. 4 Zrealizované projekty 2004

Poradové číslo	Dotácia MVRR SR v Sk	Dotácia MVRR SR v €	Vlastné zdroje v Sk	Vlastné zdroje v €	Celkové náklady v Sk	Celkové náklady v €
6.	365 000,-	12 115,78	42 000,-	1 394,14	407 000,-	13 509,92
7.	360 000,-	11 949,81	45 000,-	1 493,72	405 000,-	13 443,53
8.	94 760,-	3 145,45	11 000,-	365,13	105 760,-	3 510,58
9.	396 000,-	13 144,79	44 000,-	1 460,53	440 000,-	14 605,32
10.	400 000,-	13 277,56	45 000,-	1 493,72	445 000,-	14 771,29
11.	208 000,-	6 904,33	24 000,-	796,65	232 000,-	7 700,98
Spolu	1 823 760,-	60 537,72	211 000,-	7 003,89	2 034 760,-	67 541,62

Zdroj: Vlastná úprava podľa zdrojov - Euroregión Neogradiensis

---

Tab. 5 **Zrealizované projekty 2004**

Poradové číslo	Dotácia PHARE v €	Vlastné zdroje v €	Celkové náklady v €
12.	48 545,-	2 555,-	51 100,-
Spolu	48 545,-	2 555,-	51 100,-

Zdroj: Vlastná úprava podľa zdrojov- Euroregión Neogradiensis

Zrealizované projekty 2004

Schválených projektov v roku 2004 pre EN bolo sedem vrátane jedného projektu vid'. Tab.5 – dotácia z PHARE. Počet schválených projektov od roku 2002 pre EN - narastá. Finančné prostriedky boli poskytnuté z predvstupových programov regionálnej politiky EÚ.

6. **„Búrame hranice, staviame mosty“** – príprava dokumentácie pre územné rozhodnutie pre vybudovanie mosta Rároš cez hraničnú rieku Ipeľ v lokalite Rároš – Rárospuszta.
7. **„Zvýšenie priechodnosti cesty II/527 vybudovaním mostu cez rieku Ipeľ pri obci Koláre“** – príprava dokumentácie na územné rozhodnutie pre vybudovanie mosta Koláre, ktorý sa napojí na obchvat mesta Balašské Ďarmoty.
8. **„Starý pôvod nový účel“** – dni európskeho kultúrneho dedičstva v Lučenci, ide o každoročné podujatie s celosvetovou pôsobnosťou.
9. **„Cyklistický náučný chodník Lesopark-Ľadovo-Ipolytarnóc“**- projekt zameraný na vypracovanie územného plánu pre Mesto Lučenec s účelom na šport a rekreáciu.
10. **„Fiľakovský hrad“** - záchrana historického dedičstva pre budúce generácie II. etapa, pokračovanie v rekonštrukcii a revitalizácii Fiľakovského hradu.
11. **„Program REGIOAKTIV“** – príprava projektovej dokumentácie na pokračovanie výskumných paleontologických prác v obci Kalonda lokalita Bujár.
12. **„Spoločne za Novohrad“** – cieľom projektu je vytvorenie plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSRM) mesta Lučenec, Veľký Krtíš, Poltár, Fiľakovo a Modrý Kameň. Za účelom rastu miestnej ekonomiky.

Tab. 6 Zrealizované projekty 2005

Poradové číslo	Dotácia MVRR SR v SK	Dotácia MVRR SR v €	Vlastné zdroje v Sk	Vlastné zdroje v €	Celkové náklady v Sk	Celkové náklady v €
13.	234 000,-	7 767,37	26 000,-	863,04	260 000,-	8 630,41
14.	298 000,-	9 891,78	33 750,-	1 120,29	331 750,-	11 012,07
15.	265 500,-	8 812,98	29 500,-	979,22	295 000,-	9 792,20
16.	285 220,-	9 467,56	34 780,-	1 154,48	320 000,-	10 622,04
17.	225 000,-	7 468,63	25 000,-	829,84	250 000,-	8 298,47
18.	247 500,-	8 215,49	27 500,-	912,83	275 000,-	9 128,32
19.	130 000,-	4 315,20	15 000,-	497,90	145 000,-	4 813,11
Spolu	1 685 220,-	55 939,01	191 530,-	6 357,60	1 876 750,-	62 296,64

Zdroj: Vlastná úprava podľa zdrojov- Euroregión Neogradiensis

Tab. 7 Zrealizované projekty 2005

Poradové číslo	Dotácia PHARE v €	Vlastné zdroje v €	Celkové náklady v €
20.	26 820,-	4 540,-	31 360,-
Spolu	26 820,-	4 540,-	31 360,-

Zdroj: Vlastná úprava podľa zdrojov - Euroregión Neogradiensis

Zrealizované projekty 2005

V roku 2005 Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR pre EN schválilo osem projektov a z toho jeden vid'. Tab.7 získal grant zo zdrojov PHARE CBC. Počet schválených projektov od roku 2002, každým rokom narastá. Celková suma projektov v roku 2005 dosiahla sumu 93 656,64 €.

13. „Integrovaný projekt exkluzívnych produktov cestovného ruchu Euroregiónu Neogradiensis“- účelom projektu bola tvorba a propagácia produktov CR

---

prostredníctvom informačno – propagačných médií a aktivít. Podpora produktu CR „Geopark“ a „Stredoveké hrady regiónu“.

14. **„Investície – zámery, skúsenosti“** – zintenzívnenie cezhraničnej spolupráce v spolupráci s VÚC pri príprave projektu priemyselnej zóny.
15. **„Cesta je život“** – účelom projektu je rozvoj komunikácií a ich vplyv na rozvoj priemyslu a cestovného ruchu. Riešenie problémov s VÚC Banská Bystrica na území Novohradu a Maďarska.
16. **„Cyklistický náučný chodník“** – projekt zameraný na prepojenie minulosti s prítomnosťou spojený so športovaním. Do projektu bolo zapojených päť obcí z toho jedna MR a každá ponúkala niečo iné.
17. **„Ekologické centrum Poltár pre rozvoj mladej generácie“** - ekologické vzdelávanie mladej generácie.
18. **„Euroregióny spoločne II – príprava na programovacie obdobie EÚ 2007-2013“**- príprava cieľových skupín na programovacie obdobie 2007 – 2013. Projekt je zameraný na rozvoj zručností, výmenu skúseností medzi euroregiónálnymi združeniami prostredníctvom workshopov, prezentáciami a metodickou činnosťou.
19. **„Spoločné plánovanie rozvoja pri Iplí“** – pomocou vypracovaného PHSR pripraviť obce, ktoré sú zapojené do projektu na čerpanie prostriedkov z EÚ na rozvoj zaostalého územia okresu Lučenec.
20. **„Euroregióny pre regióny“** – cezhraničná spolupráca v prospech rozvoja regiónov a spolupráce verejného a súkromného sektora. Projekt sa vyznačuje spoluprácou s EN a Karpatským euroregiónom, táto spolupráca má vytvoriť podmienky pre cezhraničnú spoluprácu medzi slovenským a maďarským územím.

Tab. 8 Zrealizované projekty 2006

Poradové číslo	Dotácia MVRR SR v Sk	Dotácia MVRR SR v €	Vlastné zdroje v Sk	Vlastné zdroje v €	Celkové náklady v Sk	Celkové náklady v €
21.	295 000,-	9 792,20	39 800,-	1 321,11	334 800,-	11 113,32
22.	252 000,-	8 364,86	28 000,-	929,42	280 000,-	9 294,29
23.	288 000,-	9 559,84	32 000,-	1 062,20	320 000,-	10 622,05
24.	295 000,-	9 792,20	33 160,-	1 100,71	331 600,-	11 007,10
25.	295 200,-	9 798,84	32 800,-	1 088,76	328 000,-	10 887,60
26.	288 000,-	9 559,84	32 000,-	1 062,20	320 000,-	10 622,05
27.	283 500,-	9 410,47	31 500,-	1 045,60	315 000,-	10 456,08
Spolu	1 996 200,-	66 278,25	229 260,-	7 610,-	2 229 400,-	74 002,49

Zdroj: Vlastná úprava podľa zdrojov - Euroregión Neogradiensis

Zrealizované projekty 2006

V roku 2006 Euroregiónu Neogradiensis prijali šesť projektov podľa Tab. 8 so spolufinancovaním z MVRR SR. Celkové náklady projektov v roku 2008 dosiahli sumu 74 002,49 €.

21. **„Cyklistický turizmus v euroregióne“** – spájame hodnoty miest a obcí (úsek Lučenec – Poltár). Systém podpory eureregionálnych aktivít SPERA 2006.
22. **„Spoločná záchrana a prezentácia kultúrneho a prírodného dedičstva na území Euroregiónu Neogradiensis“**- organizovanie Medzinárodnej konferencie medzi participantmi Banskobystrického kraja, Župy Nógrád so zameraním v oblasti záchrany a prezentáciu kultúrneho a prírodného dedičstva a jeho existujúceho potenciálu.
23. **„Cesta za koreňmi historického dedičstva Novohradu“**- projekt propagoval kultúrne dedičstvo jeho atraktivitu. Jeho cieľom bolo dostať ho do povedomia verejnosti a turistov.
24. **„Vytvorenie podmienok pre podnikateľské aktivity za účasti aktérov regionálnej politiky Novohradu a BBSK vo Veľkom Krtíši“** – spolupráca aktérov regionálnej politiky na území EN, vytvoriť podmienky pre rozvoj hospodárstva, podnikania a zamestnanosti na juhu Banskobystrického kraja.

25. „**Stretnutie mladých talentov na hrade Šomoška**“ – spájame historické hodnoty a ľudské zdroje euroregiónu. Cieľom projektu je prehĺbiť vedomosti a poznatky žiakov základných škôl na obidvoch stranách a vytvárať tímovú prácu.
26. „**Ekologické centrum Poltár**“ – implementácia marketingovej stratégie s vybudovaným ekologického výchovného centra na vzdelávanie mladej generácie.
27. „**Podpora členskej základne ERN a partnerov za pomoci marketingových nástrojov**“ - účelom projektu je správanie teórie a praxe v oblasti miestneho a regionálneho marketingu a pripraviť EN na nové programovacie obdobie 2007 – 2013 rôznych aktérov – partnerov regionálneho rozvoja.

Tab. 9 Zrealizované projekty 2007

Poradové číslo	Dotácia MVRR SR v Sk	Dotácia MVRR SR v €	Vlastné zdroje v Sk	Vlastné zdroje v €	Celkové náklady v Sk	Celkové náklady v €
28.	299 000,-	9 924,98	36 000,-	1 194,98	335 000,-	11 119,96
29.	298 250,-	9 900,08	39 000,-	1 294,56	337 250,-	11 194,64
30.	273 000,-	9 061,93	31 000,-	1 029,01	304 000,-	10 090,95
31.	210 000,-	6 970,72	24 750,-	821,54	234 750,-	7 792,27
32.	268 500,-	8 912,56	32 000,-	1 062,20	300 500,-	9 974,77
33.	215 090,-	7 139,68	33 650,-	1 116,97	248 740,-	8 256,65
Spolu	1 563 840,-	51 909,95	196 400,-	6 519,35	1 760 240,-	58 429,24

Zdroj: Vlastná úprava podľa zdrojov - Euroregión Neogradiensis

Tab. 10 Zrealizované projekty 2007

Poradové číslo	Zdroje VF v €	Vlastné zdroje v €	Celkové náklady v €
34.	5 000,-	5 000,-	10 000,-
Spolu	5 000,-	5 000,-	10 000,-

Zdroj: Vlastná úprava podľa zdrojov - Euroregión Neogradiensis

Zrealizované projekty 2007

V roku 2007 manažment Euroregiónu Neogradiensis podal jedenásť projektov, na základe výzvy MVRR SR. Schválených projektov podľa Tab. 9 a 10 v počte sedem projektov. Z toho jeden projekt bol spolufinancovaný Medzinárodným Vyšehradským fondom. Fond je od 1.1. 2009 denominovaný v eurách. Cieľom fondu je podpora krajín V4(Česko, Maďarsko, Poľsko a Slovensko).

28. „**Spoznaj krásy regiónu Poltár**“ – výstupom projektu je vytvorenie Turisticko-informačnej kancelárie so sídlom v meste Poltár, ktorej úlohou bude vytvárať komplexnú a stále aktuálnu ponuku v CR.
29. „**Novohradský geopark**“ – produkt cestovného ruchu v Euroregióne Neogradiensis.
30. „**Neogradiensis pre rozvoj vidieka**“ – spoločné vytváranie podmienok pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu.
31. „**Zvyšovanie profesionality projektového manažmentu v Euroregióne**“ - zvyšovať profesionalitu manažmentu spojenú s pripravenosťou regiónu a čerpania zdrojov z EÚ.
32. „**Rozvoj cezhraničného prístupu znižovania štrukturálnej nezamestnanosti**“ – projekt bol podporovaný v rámci výzvy na podávanie projektov z prostriedkov štátneho rozpočtu, prostredníctvom finančného príspevku z MVRR SR.
33. „**Poklad v centre Novohradu**“ - propagácia archeologických nálezov, ktoré prezentujú históriu so zameraním na poznávaciu turistiku.
34. „**Promotion of Tourism in Partner Towns of V4 – „Joint Tourist Guide“ IVF**“ - účelom projektu je spájanie teórie a praxe v oblasti miestneho a regionálneho marketingu a pripraviť EN na nové programovacie obdobie 2007 – 2013.

Tab. 11 Zrealizované projekty 2008

Poradové číslo	Dotácia MVRR SR v Sk	Dotácia MVRR SR v €	Vlastné zdroje v Sk	Vlastné zdroje v €	Celkové náklady v Sk	Celkové náklady v €
35.	300 000,-	9 958,17	39 968,-	1 326,69	339 968,-	11 284,87
36.	299 000,-	9 924,98	36 000,-	1 194,98	335 000,-	11 119,96
37.	297 411,-	9 872,23	38 000,-	1 261,36	335 411,-	11 133,60
Spolu	896 411,-	29 755,38	113 968,-	3 783,03	1 010 379,-	33 538,43

Zdroj: Vlastná úprava podľa zdrojov - Euroregión Neogradiensis

---

Zrealizované projekty 2008

V roku 2008 predložilo združenie Neogradiensis Ministerstvu výstavby regionálneho rozvoja SR jedenásť projektov, z nich boli schválené tri. Tab.11. Celkové náklady v roku 2008 činia 33 538,43 €.

35. „**Návrat stratenej slávy starého hradu**“ – projekt prioritne rieši bezpečnosť hradu Šomoška osadením bezpečnostných prvkov (zábradlia a madlá). V projekte ide o spoločnú podporu cestovného ruchu na strane slovenskej a maďarskej.
36. „**Sklárska cesta**“ – tento projekt rieši prepojenie minulosti so súčasnosťou na území Euroregiónu Neogradiensis so zameraním na propagáciu históriu a tradície sklárskej výroby. Vytvoril sa nový produkt cestovného ruchu. Systém podpory SPERA 2008.
37. „**Bezpečné cyklotrasy Novohradu**“ – výstupom projektu je technicko – ekonomická štúdia. Príprava spoločných cezhraničných projektov pre cyklistické a náučné trasy pre Operačný program Slovensko – Maďarsko. Podpora euroregioálnych aktivít SPERA 2008.

Tab. 12 **Zrealizované projekty 2009**

Poradové číslo	Dotácia MVRR SR v €	Vlastné zdroje v €	Celkové náklady v €
38.	15 000,-	1 717,-	16 717,-
39.	15 000,-	1 920,-	16 920,-
40.	14 999,-	1 667,-	16 666,-
41.	15 000,-	1 700,-	16 700,-
42.	12 124,-	1 348,-	13 472,-
43.	15 000,-	1 700,-	16 700,-
Spolu	87 123,-	10 052,-	97 175,-

Zdroj: Vlastná úprava podľa zdrojov - Euroregión Neogradiensis

---

Zrealizované projekty 2009

V roku 2009 predložilo združenie Neogradiensis Ministerstvu výstavby regionálneho rozvoja SR pätnásť projektov, z nich bolo schválených šesť. Tab.12. Celkové náklady v roku 2008 dosiahli výšku 97 175,- €.

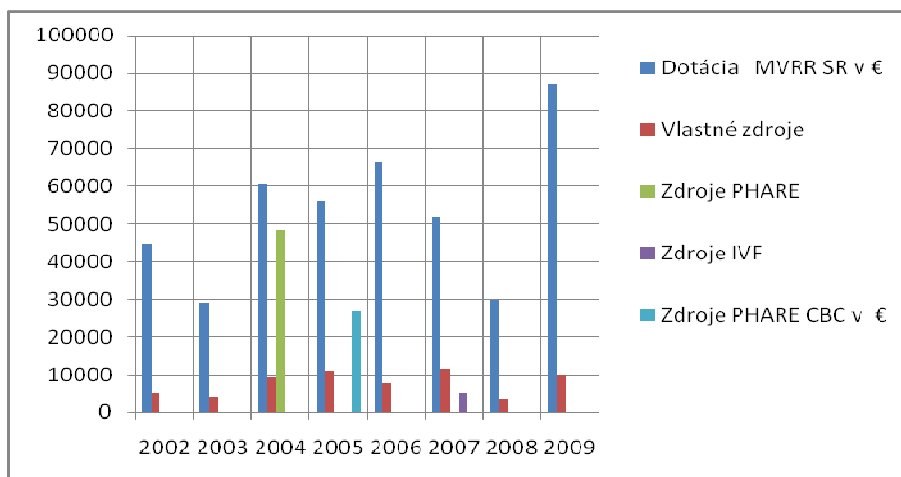
38. **„Europiknik na východnej bašte hradu Šomoška“** – podujatia organizované pri príležitosti Medzinárodného Novohradského folklórneho festivalu spojená so sprístupnením opravenej vyhladkovej plošiny hradu Šomoška.
39. **„Systematizácie propagácie produktu územia Euroregiónu Neogradiensis“**- región sa reprezentoval na niektorých výstavách, vrátane výstavy cestovného ruchu vo Viedni. Boli vydané nové propagačné materiály a zabezpečila sa dotlač starých. Zabezpečilo sa vyrobenie nových informačných tabúľ súvisiacich so značením cyklistických trás, ktoré nadväzovali na predchádzajúce aktivity.
40. **„Učme sa tvoriť a reagovať“** – spolupráca kultúrnych inštitúcií prispieť k rozvoju tvorivého potenciálu a uplatnenia mladých ľudí v Euroregióne.
41. **„Na bicykli, popri Ipeľi“** – vypracovanie štúdie realizovateľnosti cyklistického chodníka od prameňa po ústie rieky Ipeľ. Projekt presiahol hranice regiónu Novohrad a začal medzinárodnú diskusiu o vytvorení cyklotrasy okolo hrádze rieky Ipeľ a napojenie sa na Európsku sieť cyklotrás Eurovelo.
42. **„Novohradský klaster“** – vytvorenie vidieckeho klastra v oblasti cestovného ruchu na území Euroregiónu. Cieľom projektu bolo podporiť hospodársky a sociálny rozvoj vidieka prostredníctvom rozvoja vidieckeho cestovného ruchu.
43. **„Spoznávame Euroregión Neogradiensis na opačnej strane hraníc“**- vzájomné spoznávanie kultúrnych pamiatok, architektúry, zvykov obyvateľov. Výstupom projektu je informačno – propagačný materiál v troch jazykových prekladoch. Do tohto projektu sa zapojilo 30 obcí zo SR a MR.

Tab. 13 Výsledná tabuľka použitých finančných prostriedkov za roky 2002-2009

Rok	Dotácia MVRR SR v €	Vlastné zdroje v €	Zdroje PHARE v €	Zdroje IVF v €	Zdroje PHARE CBC v €	Celkové náklady v €
2002	44 546,22	4 979,08	-	-	-	49 525,30
2003	28 945,08	4 149,22	-	-	-	33 094,32
2004	60 537,72	9 558,89	48 545	-	-	118 641,61
2005	55 939,01	10 897,60	-	-	26 820	93 656,61
2006	66 278,25	7 610,00	-	-	-	73 888,25
2007	51 909,95	11 519,35	-	5 000	-	68 429,30
2008	29 755,38	3 783,03	-	-	-	33 538,41
2009	87 123,00	10 052,00	-	-	-	97 175,00
Spolu	425 034,61	62 549,17	48 545	5 000	26 820	567 948,80

Zdroj: Vlastná úprava podľa zdrojov - Euroregión Neogradiensis

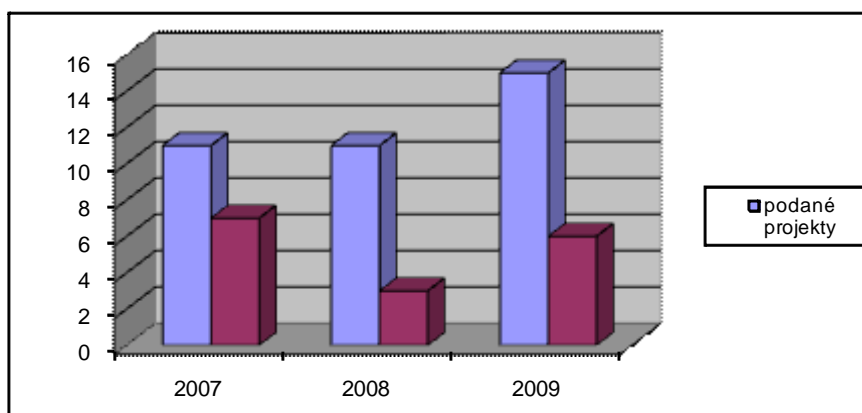
Na základe výslednej tabuľky, sa nedá jednoznačne určiť narastajúci priebeh schválených projektov za jednotlivé roky uvedené v Tab.13. Manažment EN reaguje na základe zverejnených výziev z MVRR SR. K podávaniu jednotlivých projektov sa pristupuje až na základe ich zváženia či je pre združenie EN zverejnený projekt aktuálny, či nadväzuje na ich programové dokumenty, ciele a či finančný rozpočet združenia je postačujúci pre pokrytie výdavkov. V neposlednom rade je dôležité aj zhodnotenie prínosu projektu pre Euroregión.

Obr. 2 Prehľad dotácií a čerpaných vlastných zdrojov

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa zdrojov - Euroregión Neogradiensis

Obr. 2 nám znázorňuje výsledky za roky 2002-2009, kde sú premietnuté zdroje financovania pre podporené projekty a výška čerpaných finančných prostriedkov z týchto zdrojov.

Obr. 3 Počty podaných a schválených projektov v rokoch 2007-2009

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa - Euroregión Neogradiensis

Na obrázku 3 vidíme graf, ktorý nám prehľadne znázorňuje počty podaných projektov za roky 2007, 2008, 2009 a počty schválených a podporených projektov.

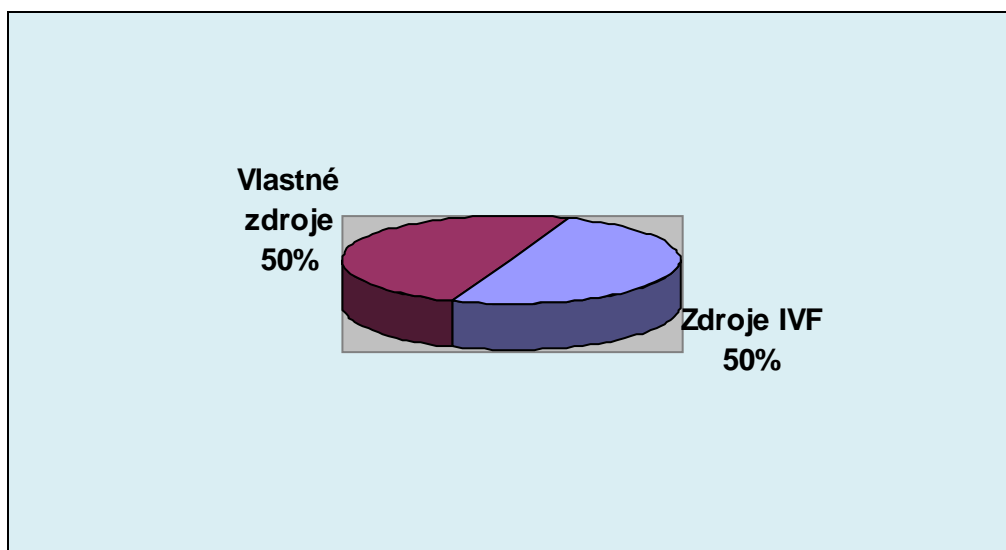
V roku 2007 podalo združenie 11 projektov a schválených bolo 7 projektov. V roku 2008 EN podalo v počte rovnako 11 projektov a z toho schválili 3 projekty. Za rok 2009 podalo združenie EN zatiaľ najviac projektov za svojej existencie od podávania projektov - rok 2002. V roku 2009 bolo pre združenie schválených 6 projektov.

Tab. 14 **Zrealizované zo zdrojov IVF**

Rok	Zdroje IVF v €	Vlastné zdroje v €	Celkové náklady v €
2006	5 000,-	5 000,-	10 000,-

Zdroj: Vlastná úprava podľa zdrojov- Euroregión Neogradensis

V roku 2006 v rámci schválených projektov, bol podporený projekt so spoluúčasťou na financovaní vid' Tab.14 **„Podpora členskej základne ERN a partnerov za pomoci marketingových nástrojov“**- účelom projektu je spájanie teórie a praxe v oblasti miestneho a regionálneho marketingu a pripraviť EN na nové programovacie obdobie 2007 – 2013 pre rôznych aktérov – partnerov regionálneho rozvoja. Z tabuľky vidieť, že na spolufinancovaní sa každý zúčastnený podieľal rovnakou výškou finančných prostriedkov vo výške 5 000,- €. Výška celkových nákladov dosiahla sumu 10 000,- €.

Obr. 4 Podiel financovania projektu v roku 2006

Zdroj: Vlastná úprava podľa zdrojov- Euroregión Neogradensis

Graf č.4, obrazne znázorňuje podiel spolufinancovania schváleného projektu za rok 2006 **„Podpora členskej základne ERN a partnerov za pomoci marketingových nástrojov“**, ktorý bol finančne podporený zo zdrojov združenia a Vyšehradského fondu s rovnakou účasťou 50%.

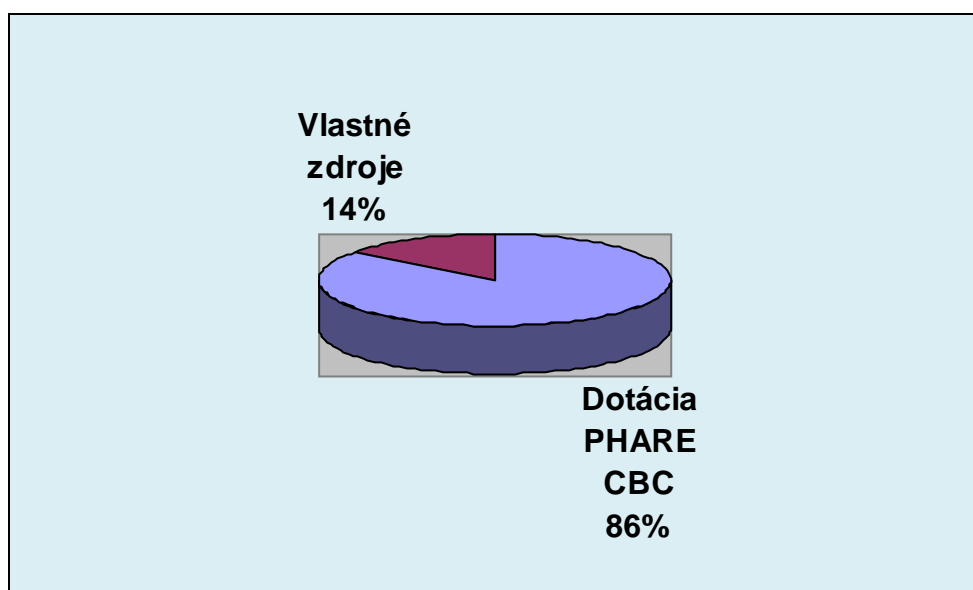
Tab. 15 **Zrealizované projekty zo zdrojov PHARE CBC**

Rok	Dotácia PHARE CBC v €	Vlastné zdroje v €	Celkové náklady v €
2005	26 820,-	4 540,-	31 360,-

Zdroj: Vlastná úprava podľa zdrojov- Euroregión Neogradensis

V roku 2005 v rámci schválených projektov, bol podporený projekt so spoluúčasťou na financovaní vid' Tab.15 „**Euroregióny pre regióny**“ – cezhraničná spolupráca v prospech rozvoja regiónov a spolupráce verejného a súkromného sektora. Projekt sa vyznačuje spoluprácou s EN a Karpatským euroregiónom a je zameraný na vytvorenie podmienok pre cezhraničnú spoluprácu medzi slovenským a maďarským územím. Z tabuľky vidieť, že na spolufinancovaní sa každý zúčastnený podieľal inou výškou finančných prostriedkov - dotácia z PHARE CBC vo výške 26 820,- € a vlastné prostriedky združenia vo výške 4 540,-€. Výška celkových nákladov dosiahla sumu 31360,- €.

Obr. 5 Podiel financovania projektu v roku 2005

Zdroj: Vlastná úprava podľa zdrojov- Euroregión Neogradiensis

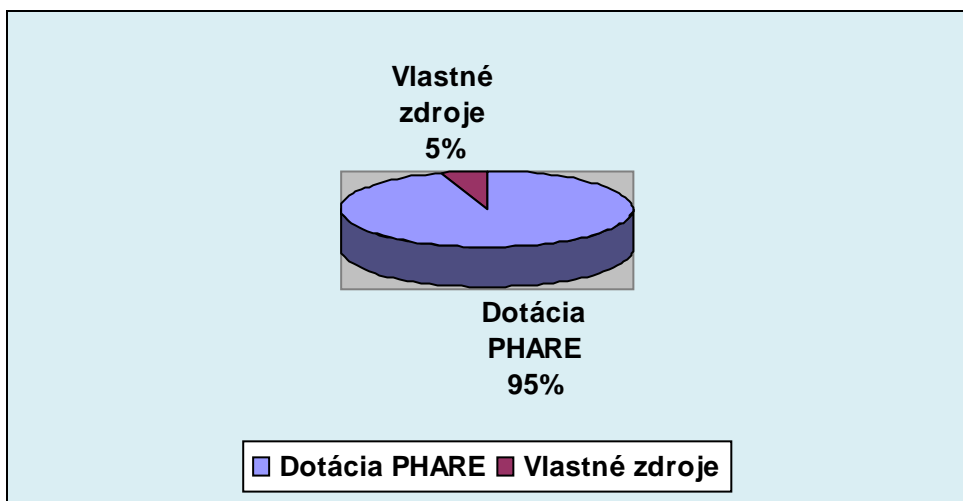
Graf č.5, obrazne znázorňuje podiel spolufinancovania schváleného projektu v roku 2005 „Euroregióny pre regióny“, ktorý bol finančne podporený zo zdrojov združenia 14 % účasťou a dotácia z PHARE CBC s účasťou 86%.

Tab. 16 Zrealizované projekty 2004

Rok	Dotácia PHARE v €	Vlastné zdroje v €	Celkové náklady v €
2004	48 545,-	2 555,-	51 100,-

Zdroj: Vlastná úprava podľa zdrojov- Euroregión Neogradiensis

V roku 2004 v rámci schválených projektov, bol podporený projekt so spoluúčasťou na financovaní vid' Tab.16 „Spoločne za Novohrad“ – cieľom projektu je vytvorenie plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSRM) mesta Lučenec, Veľký Krtíš, Poltár, Fiľakovo a Modrý Kameň. Za účelom rastu miestnej ekonomiky. Z tabuľky vidieť, že na spolufinancovaní sa každý zúčastnený podieľal inou výškou finančných prostriedkov – dotácia z PHARE vo výške 48 545,- € a vlastné prostriedky združenia vo výške 2 555,-€. Výška celkových nákladov dosiahla sumu 51 100,- €.

Obr. 6 Podiel financovania projektu v roku 2004

Zdroj: Vlastná úprava podľa zdrojov- Euroregión Neogradensis

Graf č.6, obrazne znázorňuje podiel spolufinancovania schváleného projektu v roku 2004 „Spoločne za Novohrad“, ktorý bol finančne podporený zo zdrojov združenia 5% účasťou a dotácia z PHARE CBC s účasťou 95%.

---

5 Návrhy a odporúčania pre efektívnejšie využívanie potenciálu cezhraničnej spolupráce

Jedným z najväčších výziev rozvoja cezhraničnej spolupráce sú návrhy a odporúčania pre efektívnejšie využívanie s pozitívnym dopadom na rozvoj územia pre oblasť cestovného ruchu v prihraničných oblastiach.

Na rozvoj CR v prihraničných oblastiach vplyva množstvo faktorov, z ktorých by sme radi upozornili na niektoré kľúčové. Naše návrhy sme začlenili do nasledovných oblastí:

Prírodné atraktivity: Tento potenciál sa javí ako značne nevyužitý. Na jednej strane je potrebné zjednotiť, resp. zosúladiť informačný systém a propagáciu a to v spolupráci s VÚC, pri dôslednom dodržiavaní prvkov jednotnej identity. Na druhej strane je nutné v zmysle nových trendov turistiky pripraviť atraktívnejšie balíky služieb (wellnes, programy, súťaže v prírode, agroturistika, aktívny relax). Významným nástrojom ďalšieho využitia prírodného bohatstva je cielená propagácia na medzinárodných veľtrhoch CR, viacjazyčná propagácia materiálov a webových stránok.

Ubytovacie a stravovacie zariadenia: V spolupráci s VÚC by bolo vhodné zavedenie systému certifikácie ubytovacích služieb na udržanie minimálneho štandardu ubytovacích a ďalších poskytnutých služieb. Využiť ponuky miestnych kuchýň s tradičnými jedlami – vytvoriť atraktívnu gastronomickú oblasť typickú špecifickou pestrou kuchyňou. Je nevyhnutné viesť obyvateľov v regióne k pozitívnemu prístupu k návštevníkom, zlepšovať ich jazykovú zdatnosť, prívetivosť a ochotu vytvárať pohostinné prostredie pre návštevníkov.

Kultúrno – historický potenciál: Historické dedičstvo minulosti v prihraničnom regióne zanechalo obrovské a pomerne nevyužitú bohatstvo. Problémom však môže byť prístupnosť jednotlivých pamiatok, parkovanie či nevybavenosť – doplnkovými službami, flexibilita otváracích hodín nielen v pamiatkach, ale aj v zariadeniach s občerstvením. Nutná je revitalizácia chátrajúcich kultúrno – historických pamiatok. Dôležitá je aj koordinácia jednotlivých aktivít v regióne počas celého roka medzi jednotlivými organizátormi podujatí. Do tejto oblasti je možné zaradiť aj spoločný rozvoj vzdelávania na oboch stranách hraníc, najmä vďaka takmer neexistujúcim jazykovým bariéram. Do tejto oblasti zaradujeme aj športové atraktivity, resp. spoločné športové podujatia, ktoré majú spravidla výrazne pozitívne dôsledky na stmelenie obyvateľstva.

Hospodársky rozvoj a spolupráca: Možnosti spoločníkov využívania alternatívnych zdrojov energií. Ďalšími možnosťami sú partnerstvá verejného a súkromného sektora, vytváranie partnerstiev s univerzitami, vytváranie vedecko – technologických parkov a pod. Príležitosťou je aj spoločná podpora malého a stredného podnikania najmä formou daňových úľav poskytnutých samosprávami. Vytváranie klastrov je ďalšia príležitosť pre zlepšenie zamestnanosti v regióne.

Dopravná infraštruktúra: Problémom je, že značná časť regiónu na oboch hraniciach leží mimo hlavných dopravných ťahov, vyznačujúcich sa nedostatočnou kvalitou ciest. Dôležité je preto zosúladiť spoje, zefektívňovaním cestovných poriadkov verejnej dopravy a jej modernizáciou, čo by mohlo znamenať zlepšenie dostupnosti územia. Finančne náročnou možnosťou je aj rekonštrukcia regionálnych letísk. Najvýznamnejšou investíciou by sa javilo vybudovanie severno – južného dopravného rýchlostného prepojenia.

Reklama a marketing: Spoločný efektívny, moderný systém komisií networking jednotlivých subjektov operujúcich v CR územia. Otvorený prístup občanov, samospráv a inštitúcií k návštevníkom a investorom. Vytvárať kvalitné propagačné materiály cez samosprávu až po VÚC ako komplexné územie.

Takto nepriamo sa celkový obraz prihraničných oblastí môže priblížiť ku multikultúrnym regiónom Európy, čo sa časom odzrkadlí v celkovom zvýšení kvality života v euroregióne.

Záver

V roku 1999 vydalo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky metodický pokyn na registráciu záujmových združení právnických osôb, ktoré vznikali za účelom rozvíjania cezhraničnej spolupráce v rámci euroregiónov. Euroregión Neogradiensis vznikol zakladacou listinou dňa 25. marca 2000 v Lučenci, ktorú podpísali zakladajúci predstavitelia. Dňa 20. decembra 2007 schválila Európska komisia program cezhraničnej spolupráce medzi Maďarskou a Slovenskou republikou na roky 2007 – 2013 v rámci cieľa „Európska teritoriálna spolupráca.“

Prístupové procesy Slovenskej republiky do Európskej únie a jej neskoršie členstvo v Európskej únii prinieslo Slovensku rôzne možnosti čerpania zdrojov z predvstupových fondov a neskôr aj čerpanie zo štrukturálnych fondov EÚ. Euroregión Neogradiensis je právnym subjektom a je žiadateľom pre projekty týkajúce sa cezhraničnej spolupráce. Vo všetkých 43 schválených projektoch v rámci cezhraničnej spolupráce Euroregiónu Neogradiensis za roky 2002 – 2009 sa slovenská časť združenia zúčastňovala spolufinancovaním z vlastných zdrojov a zdrojov z MVRR SR a predvstupových fondov (PHARE, PHARE CBC) a VF.

Naším cieľom bolo prostredníctvom analýzy Euroregiónu Neogradiensis poukázať na výhody a nevýhody regionálnej cezhraničnej spolupráce. Tento cieľ sme sa snažili naplniť obsahovou analýzou a spracovaním interných materiálov, javov a faktov. Na základe získaných poznatkov sme dospeli k určitým praktickým návrhom a odporúčaniam, ktoré by pomohli euroregiónu a zároveň by naplnili aj cieľ našej práce.

Na základe vypísaných projektov MVRR SR manažment EN reagoval na výzvy a predkladal jednotlivé projekty až po zvážení či je pre združenie zverejnený projekt aktuálny a je prínosom pre región, či nadväzuje na ich programové dokumenty a ciele. EN vynaložil zo zdrojov združenia na podporu schválených projektov sumu vo výške 62 549,17 €. Suma finančných prostriedkov na podporované uvedené projekty je z dotácií MVRR SR a činí sumu 425 034,61 €. Zo zdrojov PHARE – 48 545,- €, PHARE CBC – 26 820,- € a IVF – 5 000,- €. Na základe vypracovaných tabuliek sa nedá skonštatovať, že výška dotácií každým rokom narastá, alebo počet schválených projektov.

Zásadným predpokladom úspešnosti rozvoja euroregiónu je podpora aktérov nielen na lokálnej úrovni, ale aj na regionálnej (VÚC). Samosprávne kraje na základe PHSR majú podporovať rozvoj regiónov s ohľadom na potrebu rovnováhy v rozvoji samosprávneho

---

kraja. Pri úspešnom napredovaní regiónu sa javí aj potreba spolupráce zúčastnených aktérov cezhraničných území oboch štátov ako celku. Na základe týchto zistení vieme povedať, že predpokladom úspešnosti rozvoja euroregiónu je rozvinutý CR. CR je pozitívny postoj obyvateľov k turistom a celkové vnímanie CR vo všetkých spomenutých oblastiach ako prírodné atraktivity, ubytovacie a stravovacie zariadenia, kultúrno – historický a hospodársky potenciál, dopravná infraštruktúra, reklama a marketing a v neposlednom rade aj socio – ekonomický ukazovateľ.

Význam euroregiónov pri dodržiavaní týchto odporúčaní určite vzrastie, čo prispeje k prestíži a k atraktivite prihraničných regiónov.

Zoznam použitej literatúry

1. BELAJOVÁ, A. – FÁZIKOVÁ, M. 2005. *Regionálna ekonomika*. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre. 2005. 245 str. ISBN 80-8069-513-X
2. DOBEŠ, M. 2009. *Rozvojové možnosti Euroregiónov na Slovensku*. Žilina: Región Beskydy. 2009. 62 str.
3. GAJDOŠ, P. 2002. *Človek spoločnosť prostredie. Priestorová sociológia*. Bratislava: Sociologický ústav SAV Bratislava. 2002. 374 str. ISBN 80-85544415-6
4. GAJDOŠ, P.- PAŠIAK, J. 2006. *Regionálny rozvoj Slovenska z pohľadu priestorovej sociológie*. Bratislava: Sociologický ústav SAV Bratislava. 2006. 252 str. ISBN 80-85544-46-6
5. GECÍKOVÁ, I. – LACINA, P. – BALÁŽOVÁ, E. 2006. *Dopyt po verejných službách na regionálnej úrovni*. Regióny – vidiek – životné prostredie 2006 – I. časť. Zborník vedeckých, odborných príspevkov a posterov z medzinárodnej vedeckej konferencie. Nitra. 2006. Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2006. 350 str. ISBN 80-8069-709-4
6. HRAŠKOVÁ, D. 2009. *Regionálna politika a podpora regionálneho rozvoja*. Verejná správa 3/2009. Žilina : 2009. s. 75-82. ISSN :1337-0448
7. HALÁS, M. 2005. *Cezhraničné väzby a cezhraničná spolupráca*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave: 2005. 152 str. ISBN 80-223-2054-4
8. HALÁS, M. – SLAVÍK, V.: *Cezhraničná spolupráca a euroregióny v SR (ciele, realita, perspektívy)*. In: *Miscellanea geographica* 9. Plzeň : ZČU v Plzni. 2001. s. 172.
9. HAMALOVÁ, M. a kol. 1996. *Priestorová ekonomika*, Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave. Vydavateľstvo EKONÓM pri EU 1996. s. 80 - 81.
10. IVANIČKOVÁ, A. – VLČKOVÁ, V. 2005. *Chápanie cezhraničnej spolupráce v navrhovanej regionálnej politiky Európskej únie na programovacie obdobie 2007-2013*. In *Medzinárodné vzťahy. Vedecký časopis pre medzinárodné politické, ekonomické, právne a kultúrne vzťahy Fakulty medzinárodných vzťahov*

Ekonomickej univerzity v Bratislave, roč. III, 2005, č. 2, Vydavateľstvo EKONÓN.
s. 9-17. ISSN 1336 – 1562.

11. IVANIČKOVÁ, A. 1998. Regionalizácia a priestorová organizácia regionálneho rozvoja. Bratislava: Vydavateľstvo Ekonóm, Bratislava, 1998. 175 str. ISBN 80-225-0937-X,
12. MAIER, G. – TODTLING, F. 1998. Regionálna a urbanistická ekonomika 2. Regionálny rozvoj a regionálna politika. 1. vydanie. Vydala Elita, Bratislava 1998. 320 s. s.31-36. ISBN 80-8044-049-2.
13. MARHULÍKOVÁ, O. 2004. *Inštitucionálne aspekty cezhraničnej spolupráce v Slovenskej republike. Vývoj a právne postavenie cezhraničných štruktúr. Analytická štúdia.* Bratislava: Ministerstvo vnútra SR. 2005. 182 str. ISBN 80-89051-06-5.
14. PAPCUNOVÁ, V. – BALÁŽOVÁ, E. – JARÁBKOVÁ, J. 2007. *Regionalizácia a cestovný ruch. Cestovný ruch a samospráva.* Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita prostredníctvom MUNICIPALIA, a.s. v Nitre, 2007, 100 str. ISBN 978-80-8069-862-1
15. SAMSON, Š. – BYRTUS, J. – HUDEC, O. – MUŠKA, M. – NAĐOVÁ, M. 2002. *Regionálna ekonomika*, Ekonomická fakulta TU v Košiciach, 2002.
16. ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. 2004. *Regióny Slovenska* . Bratislava: Slovenská akadémia vied. 2004. 107 str. ISBN 80-224-0817-4
17. ŠTOFKO S. – ŠTOFKOVÁ K 2005. Rozvoj prihraničných regiónov a európska regionálna politika. *In: New members - new challenges for the European regional development policy [elektronický zdroj] : international conference, 27th-30th September 2006 [2005], Nový Smokovec - Vysoké Tatry : proceedings.* - [Košice: Technical University of Košice - Faculty of Economics, 2005]. ISBN 80-225-2060-8. Vyšiel aj zborník abstraktov, S. 30
18. LIPTÁKOVÁ, K. 2008. *Ludský potenciál ako faktor endogénneho regionálneho rozvoja.* Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Ekonomická fakulta v Banskej Bystrici. 2008. 124 str. ISBN 978-80-8083-601-6
19. *Cezhraničná spolupráca, Euroregióny.* [online] Sekcia verejnej správy Ministerstva vnútra, aktualizované 2006. [cit. 28.4.2010]. Dostupné na: <http://www.civil.gov.sk/archiv/p03/p03-01-05.shtm>.

-
20. *Program cezhraničnej spolupráce Maďarsko - SR 2007-2013*. [online] EurAktiv.sk, aktualizované 2008. [cit. 28.4.2010]. Dostupné na: <<http://www.euractiv.sk/regionalny-rozvoj/clanok/program-cezhranicnej-spoluprace-madarsko---sr-2007-2013>>.
21. *Cezhraničná spolupráca*. [online] Ministerstvo vnútra, aktualizované 2010. [cit. 28.4.2010]. Dostupné na: <<http://www.minv.sk/?cezhranicna-spolupraca>>.
22. *Základné informácie o združení*. [online] Eurorégió Neogradensis, aktualizované 2010.[28.4.2010].Dostupnéna:<http://www.euroregion-neogradensis.sk/phpmenu/obce_sk.php>.
23. *Články - Operačný program cezhraničnej spolupráce medzi Maďarskom a Slovenskou republikou na roky 2007 – 2013*. [online] SZABO, Š., NADSME, aktualizované 2008. [28.4.2010]. Dostupné na: < <http://www.enterprise-europe-network.sk/articles.php?tid=55&lang=sk>>.